

HABITAT III

NOVÁ AGENDA PRO MĚSTA

Dokument schválený na závěr Třetí celosvětové konference OSN o bydlení a udržitelném rozvoji měst „Habitat III“, která se konala v Quitu (Ekvádor) ve dnech 17.-20. října 2016

Pracovní překlad
Ministerstvo pro místní rozvoj

DEKLARACE Z QUITA O UDRŽITELNÝCH MĚSTECH A LIDSKÝCH SÍDLECH PRO VŠECHNY

1. My, hlavy států a vlád, ministři a vysocí představitelé, jsme se ve dnech 17. až 20. října 2016 shromáždili v Quitu v Ekvádoru na konferenci Organizace spojených národů o bydlení a udržitelném rozvoji měst (Habitat III) za účasti zástupců orgánů oblastní a místní veřejné správy, poslanců, zástupců občanské společnosti, původních obyvatel a místních komunit, soukromého sektoru, odborníků a lékařů, vědeckých a akademických pracovníků a dalších zúčastněných stran, abychom přijali Novou agendu pro města.
2. Podle očekávání vzroste do roku 2050 počet městského obyvatelstva na světě téměř dvojnásobně, takže urbanizace se stane jedním z nejdůležitějších trendů transformace v 21. století. Stále větší soustředění obyvatelstva, hospodářské činnosti, sociální a kulturní interakce i environmentálních a humanitárních dopadů do měst je spojeno mimo jiné se značnými problémy v oblasti bydlení, infrastruktury, základních služeb, zabezpečení potravin, zdravotnictví, vzdělání, důstojných pracovních míst, bezpečnosti či přírodních zdrojů.
3. Od konání konferencí Organizace spojených národů o lidských sídlech ve Vancouveru v roce 1976 a v Istanbulu v roce 1996 a od přijetí rozvojových cílů tisíciletí v roce 2000 dochází ke zlepšování kvality života milionů obyvatel měst, včetně obyvatel chudinských čtvrtí a neformálních sídel. Hlavními překážkami udržitelného rozvoje po celém světě jsou však různé formy přetrvávající chudoby, rostoucí nerovnost a zhoršování stavu životního prostředí, přičemž jevy jako sociální či hospodářské vyloučení nebo územní oddělení ve městech a lidských sídlech se často nedaří vymýtit vůbec.
4. Zatím nejsme schopni tyto ani jiné stávající i nové výzvy odpovídajícím způsobem vyřešit; a je třeba využít příležitosti a učinit z urbanizace hybnou sílu trvalého hospodářského růstu podporujícího začleňování, sociálního a kulturního rozvoje a ochrany životního prostředí, a využít jejího potenciálního příspěvku k dosažení transformačního a udržitelného rozvoje.
5. Díky novému řešení přístupu k plánování, koncipování, financování, rozvoji, řízení a správě měst a lidských sídel pomůže Nová agenda pro města ukončit chudobu a hlad ve všech jejich formách a rozměrech, snížit nerovnost, prosazovat trvalý a udržitelný hospodářský růst podporující začleňování, dosáhnout rovnosti žen a mužů a posílit postavení žen a dívek s cílem plně využít jejich zásadního příspěvku k udržitelnému rozvoji, zlepšit lidské zdraví a dobré životní podmínky a posílit odolnost životního prostředí a jeho ochranu.
6. Přihlížíme ke všem hlavním úspěchům, kterých bylo dosaženo v průběhu roku 2015, jako jsou Agenda pro udržitelný rozvoj do roku 2030, včetně cílů udržitelného rozvoje a akčního programu třetí mezinárodní konference o financování rozvoje z Addis Abeby, Pařížská dohoda přijatá podle rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu (UNFCCC), Sendajský rámec pro snižování rizika katastrof na období 2015–2030, Vídeňský akční program pro vnitrozemské rozvojové země na období 2014–2024, Plán urychlených způsobů jednání malých ostrovních rozvojových států (SAMOA) a akční program OSN z Istanbulu pro nejméně rozvinuté země na období 2011–2020. Přihlížíme rovněž k deklaraci z Ria o životním prostředí a rozvoji, ke světovému summitu o udržitelném rozvoji, světovému summitu pro sociální rozvoj, akčnímu programu mezinárodní konference o populaci a rozvoji, Pekingské akční platformě a konferenci OSN o udržitelném rozvoji i k činnostem navazujícím na tyto konference.
7. Bereme na vědomí i Světový humanitární summit, který se konal v květnu 2016 v Istanbulu, i když jsme si vědomi skutečnosti, že k žádné dohodě na mezivládní úrovni nedospěl.
8. Oceňujeme podíl národních vlád, jakož i příspěvek orgánů oblastní a místní veřejné správy, ke stanovení Nové agendy pro města a bereme na vědomí druhé světové Shromáždění orgánů místní a oblastní veřejné správy.
9. Tato Nová agenda pro města potvrzuje náš globální závazek k udržitelnému rozvoji měst, který představuje zásadní krok na cestě k realizaci udržitelného rozvoje integrovaným a koordinovaným způsobem na globální, regionální, národní, oblastní a místní úrovni za účasti všech příslušných zúčastněných stran. Provádění Nové agendy pro města přispívá k provádění a lokalizaci Agendy pro

udržitelný rozvoj do roku 2030 způsobem podporujícím začleňování a k dosažení cílů udržitelného rozvoje, včetně cíle č. 11 – vytvořit bezpečná, odolná a udržitelná města a lidská sídla podporující začleňování.

10. Nová agenda pro města uznává, že kultura a kulturní rozmanitost jsou zdrojem obohacení pro lidstvo a představují důležitý příspěvek k udržitelnému rozvoji měst a lidských sídel, a pro občany, kterým umožňují sehrávat aktivní a jedinečnou úlohu v rámci rozvojových iniciativ; dále uznává, že kultura by měla být jedním z hledisek při propagaci a provádění nových vzorců udržitelné spotřeby a výroby, které budou přispívat k odpovědnému využívání zdrojů a k řešení nepříznivých dopadů změny klimatu.

Naše společná vize

11. Sdílíme vizi měst pro všechny tak, aby všichni mohli města a lidská sídla používat a využívat stejně a to ve snaze podporovat inkluzivitu a zajistit, aby všichni obyvatelé současných a budoucích pokolení mohli bez diskriminace jakéhokoli druhu obývat a budovat spravedlivá, bezpečná, zdravá, přístupná, cenově dostupná, odolná a udržitelná města a lidská sídla vytvářející prostor pro blahobyt a kvalitní život pro všechny. Bereme na vědomí úsilí některých orgánů národní a místní veřejné správy zakotvit tuto vizi, která bývá označována jako „právo na město“, do svých právních předpisů, politických prohlášení a listin.
12. Naším cílem je dosažení stavu, kdy všichni obyvatelé měst a lidských sídel budou mít rovné příležitosti a budou moci užívat stejných práv, jakož i základních svobod, vedení cíli a zásadami Charty Organizace spojených národů, včetně plného dodržování mezinárodního práva. V tomto ohledu se Nová agenda pro města zakládá na Všeobecné deklaraci lidských práv, mezinárodních úmluvách v oblasti lidských práv, Deklaraci tisíciletí a výsledcích světového summitu z roku 2005. Nová agenda pro města čerpá informace i z dalších nástrojů, jako například z Deklarace o právu na rozvoj.
13. Naší vizí jsou města a lidská sídla, která:
 - (a) plní svou společenskou funkci, včetně sociálních a ekologických funkcí půdy, s cílem postupně dosáhnout plného uskutečnění práva na přiměřené bydlení, jako součásti práva na přiměřenou životní úroveň a to bez rozdílu pro všechny, všeobecný přístup k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě a hygienickým a odpadním zařízením, stejně jako rovný přístup k veřejným statkům a kvalitním službám v oblastech, jako je zajištění potravin a výživy, zdraví, vzdělání, infrastruktura, mobilita a doprava, energetika, kvalita ovzduší a obživa pro všechny;
 - (b) jsou participativní, podporují občanskou angažovanost, vytváří pocit sounáležitosti a odpovědnosti mezi všemi svými obyvateli, upřednostňují bezpečná, inkluzivní, přístupná, zelená a kvalitní veřejná prostranství, zohledňují potřeby rodin s dětmi, zlepšují sociální a mezigenerační interakci, případně kulturní projevy či politickou účast, a podporují sociální soudržnost, začleňování a bezpečnost v pokojné a pluralitní společnosti, kde jsou naplněny potřeby všech obyvatel, přičemž se přihlíží ke specifickým potřebám osob ve zranitelném postavení;
 - (c) dosahují rovného postavení žen a mužů a posílení postavení žen a dívek a zajišťují plnou a účinnou účast žen a rovná práva ve všech oblastech i ve vedení na všech úrovních rozhodování, a to i tím, že budou zajišťovat důstojnou práci a rovné odměňování za stejnou práci či práci stejné hodnoty pro všechny ženy, a prevenci a odstranění všech forem diskriminace, násilí a obtěžování vůči ženám a dívkám v soukromých i veřejných prostorách;
 - (d) reagují na výzvy a příležitosti, které představuje současný i budoucí trvalý a udržitelný hospodářský růst podporující začleňování, a využívají urbanizaci ke strukturální transformaci, vysoké produktivitě, činností s přidanou hodnotou a k účinnému využívání zdrojů, k čemuž využívají místní hospodářství, přičemž berou na vědomí příspěvek neformální ekonomiky a současně podporují udržitelný přechod na formální ekonomiku;
 - (e) plní své územní funkce napříč správními hranicemi a působí jako střediska a hybná síla vyrovnaného udržitelného a integrovaného městského a územního rozvoje na všech úrovních;
 - (f) podporují plánování a investice pro udržitelnou, bezpečnou a přístupnou městskou mobilitu pro všechny s přihlédnutím k otázce věku či rovnosti žen a mužů a účelné využívání dopravních systémů

- pro osobní i nákladní dopravu, které zajistí účinné propojení osob, míst, zboží, služeb a hospodářských příležitostí;
- (g) jsou přizpůsobena potřebám snižování rizika katastrof a jejich zvládnání a realizují je, snižují zranitelnost, vytváří odolnost a schopnost reagovat na přírodní a člověkem způsobené katastrofy a podporují zmírňování změny klimatu a přizpůsobení se této změně;
 - (h) chrání, zachovávají, obnovují a podporují své ekosystémy, vody, přírodní stanoviště a biologickou rozmanitost, minimalizují jejich dopady na životní prostředí a mění vzorce udržitelné spotřeby a výroby.

Naše zásady a závazky

- 14.** K dosažení své společné vize jsme se rozhodli přijmout Novou agendu pro města, která se řídí následujícími zásadami, které jsou vzájemně podmíněné:
- (a) Zásadou „nikoho neopomenout“, což předpokládá odstranění chudoby ve všech jejích formách a rozměrech, včetně vymýcení extrémní chudoby, a zajištění rovných práv a příležitostí, sociálně-ekonomickou a kulturní rozmanitost, začleňování v městském prostoru, zvýšení obyvatelnosti, vzdělávání, zajištění potravin a výživy, zdraví a dobrých životních podmínek; a to včetně ukončení epidemie AIDS, tuberkulózy a malárie, podpory bezpečnosti a odstraňování diskriminace a všech forem násilí; zajištění účasti veřejnosti poskytující bezpečný a rovný přístup pro všechny a zajištění rovného přístupu pro všechny k fyzické a sociální infrastruktuře i k základním službám, jakož i přiměřeného a cenově dostupného bydlení.
 - (b) Zásadou „udržitelného hospodaření měst podporujícího začleňování“ realizované prostřednictvím využití výhod aglomerace v podobě dobře plánované urbanizace, vysoké produktivity, konkurenceschopnosti a inovací; podporou plné a produktivní zaměstnanosti a důstojné práce pro všechny, zajištěním vytváření důstojných pracovních příležitostí a prostřednictvím rovného přístupu k ekonomickým a výrobním zdrojům a příležitostem pro všechny; zabráněním spekulacím s pozemky a podporou bezpečného vlastnictví pozemků a případným řízením zmenšování měst.
 - (c) Zásadou „environmentální udržitelnosti“ realizované prostřednictvím podpory čisté energie, udržitelného využívání půdy a zdrojů v rozvoji měst, stejně jako ochranou ekosystémů a biologické rozmanitosti, včetně přijetí zdravého životního stylu v harmonii s přírodou; podporou vzorců udržitelné spotřeby a výroby; budováním odolnosti měst; snižováním rizika katastrof a zmírňováním změny klimatu a přizpůsobením se této změně.
- 15.** Zavazujeme se, že budeme usilovat o dosažení změny městského paradigmatu pro Novou agendu pro města, která:
- (a) změní přístup k plánování, financování, rozvoji, řízení a správě měst a lidských sídel způsobem, který bude považovat udržitelný rozvoj měst a udržitelný územní rozvoj za nedílnou součást úsilí o dosažení udržitelného rozvoje a prosperity pro všechny;
 - (b) bude uznávat případnou vedoucí úlohu národních vlád při stanovování a provádění účinných politik rozvoje měst a právních předpisů pro udržitelný rozvoj měst podporujících začleňování, jakož i důležitý příspěvek orgánů oblastní a místní veřejné správy a občanské společnosti či dalších příslušných zúčastněných stran, a to transparentním a odpovědným způsobem;
 - (c) bude uplatňovat udržitelné přístupy k rozvoji měst a k územnímu rozvoji zaměřené na lidi, zohledňující otázku věku či rovnosti žen a mužů a podporující začleňování, a to prostřednictvím zavedení politik, strategií, budování kapacit a provádění opatření na všech úrovních, založených na hlavních faktorech změny, jako jsou např.:
 - i. rozvoj a provádění politik rozvoje měst na vhodné úrovni, a to i v rámci místních, národních, či vícestranných partnerství, budování integrovaných systémů měst a lidských sídel, podpora spolupráce mezi všemi úrovněmi veřejné správy umožňující dosáhnout udržitelného integrovaného rozvoje měst;
 - ii. posílení správy měst pomocí stabilních institucí a mechanismů, které budou posilovat postavení a účast jednotlivých zúčastněných stran v rámci města, jakož i příslušných systémů brzd a protivah zajišťujících předvídatelnost a soudržnost v plánech rozvoje

- měst a to s cílem umožnit sociální začleňování, trvalý a udržitelný hospodářský růst podporující začleňování a ochranu životního prostředí;
- iii. oživení dlouhodobého a integrovaného plánování a koncepcí městského a územního rozvoje s cílem optimalizovat územní rozměr urbanistické formy a dosáhnout kladných výsledků urbanizace;
 - iv. podpora účinných, inovativních a udržitelných rámců a nástrojů financování umožňujících posílení obecních financí a místních daňových systémů za účelem vytváření, udržení a sdílení hodnot vytvořených v rámci udržitelného rozvoje měst způsobem podporujícím začleňování.

Výzva k akci

16. Třebaže města všech velikostí, obce a vesnice jsou v konkrétních okolnostech odlišné, prohlašujeme, že Nová agenda pro města je svým rozsahem univerzální, participativní a zaměřená na lidi, chrání naši planetu a nabízí dlouhodobou vizi, přičemž stanoví priority a opatření na celosvětové, regionální, národní, oblastní i místní úrovni, které mohou vlády i ostatní zúčastněné strany ve všech zemích přijímat podle svých potřeb.
17. Budeme usilovat o provedení této Nové agendy pro města v rámci svých zemí a na regionální i globální úrovni s přihlédnutím k odlišné realitě, různým kapacitám či úrovni rozvoje při respektování právních předpisů a praxí, jakož i politik a priorit jednotlivých států.
18. Opětovně potvrzujeme platnost všech zásad deklarace z Ria o životním prostředí a rozvoji, mimo jiné včetně zásady společné, ale rozdílné odpovědnosti ve smyslu 7. zásady této deklarace.
19. Uznáváme, že při provádění Nové agendy pro města by měla být zvláštní pozornost věnována řešení jedinečných a vznikajících problémů v oblasti rozvoje měst, s nimiž se potýkají všechny země, zejména rozvojové, jako jsou např. země Afriky, nejméně rozvinuté země, vnitrozemské rozvojové země a malé ostrovní rozvojové státy, jakož i konkrétní problémy, jimž čelí země se středními příjmy. Zvláštní pozornost by měla být rovněž věnována zemím postiženým konflikty, stejně jako zemím a územím pod cizí okupací, zemím po skončení konfliktu a zemím postiženým přírodní katastrofou či katastrofou způsobenou člověkem.
20. Jsme si vědomi, že je potřeba věnovat zvláštní pozornost řešení různých forem diskriminace, mimo jiné žen a dívek, dětí a mládeže, osob se zdravotním postižením, lidí postižených HIV/AIDS, starších osob, původních obyvatel a místních komunit, obyvatel chudinských čtvrtí a neformálních sídel, bezdomovců, dělníků, drobných zemědělců a rybářů, uprchlíků, vnitřně vysídlených a vracejících se osob a migrantů, bez ohledu na migrační status.
21. Vyzýváme všechny orgány národní, oblastní a místní veřejné správy, jakož i všechny zúčastněné strany, aby v souladu s národními politikami a právními předpisy oživily, posílily a vytvářely partnerství, posílily koordinaci a spolupráci za účelem účinného provedení Nové agendy pro města a uskutečnění naší společné vize.
22. Přijímáme tuto Novou agendu pro města jako kolektivní vizi a politický závazek k podpoře a uskutečňování udržitelného rozvoje měst a jako historickou příležitost, jak využít klíčovou úlohu měst a lidských sídel jako hybné síly udržitelného rozvoje tohoto stále více urbanizovaného světa.

PROVÁDĚCÍ PLÁN Z QUITA PRO NOVOU AGENDU PRO MĚSTA

23. Jsme odhodláni provádět tuto Novou agendu pro města jako jeden z klíčových nástrojů orgánů národní, oblastní a místní veřejné správy i všech příslušných zúčastněných stran k dosažení udržitelného rozvoje měst.

A. ZÁVAZKY TÝKAJÍCÍ SE TRANSFORMACE V OBLASTI UDRŽITELNÉHO ROZVOJE MĚST

24. Abychom plně využili potenciál udržitelného rozvoje měst, přijímáme následující závazky v oblasti transformace, jejichž docílení prostřednictvím posunu městského paradigmatu se bude zakládat na integrovaných a nedělitelných rozměrech udržitelného rozvoje: sociálním, hospodářském a environmentálním.

UDRŽITELNÝ ROZVOJ MĚST PRO SOCIÁLNÍ ZAČLEŇOVÁNÍ A UKONČENÍ CHUDOBY

25. Jsme si vědomi, že vymýcení chudoby ve všech jejích formách a rozměrech, včetně extrémní chudoby, je největší globální výzvou a nezbytnou podmínkou udržitelného rozvoje. Jsme si rovněž vědomi, že rostoucí nerovnost a přetrvávání různých forem a rozměrů chudoby, včetně rostoucího počtu obyvatel chudinských čtvrtí a neformálních sídel, postihuje země průmyslově vyspělé i rozvojové, a že územní uspořádání, přístupnost a koncepce městského prostoru, jakož i infrastruktura a poskytování základních služeb, společně s politikami rozvoje, mohou příznivě či nepříznivě ovlivňovat sociální soudržnost, rovnost a sociální začleňování.
26. Zavazujeme se k rozvoji měst a venkova, který bude zaměřený na lidi, bude chránit naši planetu, a bude zohledňovat otázku věku či rovnosti žen a mužů, a k respektování všech lidských práv a základních svobod, usnadňování soužití, ukončení všech forem diskriminace a násilí a k posílení všech jednotlivců a komunit a jejich plné a smysluplné účasti. Dále se zavazujeme k podpoře kultury rozmanitosti a úcty k ní a k rovnosti jakožto klíčovému prvku humanizace našich měst a lidských sídel.
27. Znovu potvrzujeme svůj závazek, že nikdo nezůstane opomenut, a zavazujeme se, že budeme stejně podporovat všechny sdílené možnosti i výhody, které urbanizace může nabídnout, a poskytneme všem obyvatelům, ať už žijí ve formálních nebo neformálních sídlech, možnost vést slušný, důstojný a prospěšný život, aby tak mohli naplnit svůj lidský potenciál.
28. Zavazujeme se, že zajistíme plné dodržování lidských práv a veškeré humanitární potřeby pro uprchlíky, vnitřně vysídlené osoby a migranty, a to bez ohledu na jejich migrační status, a že budeme podporovat jejich hostitelská města v duchu mezinárodní spolupráce s přihlédnutím k okolnostem v jednotlivých státech, a uznáváme, že i když je přesun velkého počtu obyvatelstva do měst spojen s řadou problémů, může také představovat významný sociální, hospodářský a kulturní příspěvek k městskému životu. Dále se zavazujeme, že posílíme součinnost mezi mezinárodní migrací a rozvojem na globální, regionální, národní, oblastní a místní úrovni tím, že zajistíme bezpečnou, řádnou a pravidelnou migraci prostřednictvím plánované a dobře řízené migrační politiky a že podpoříme místní úřady při vytváření rámců, které umožní, aby se migranti stali pro města a posílené vazby mezi městy a venkovem přínosem.
29. Zavazujeme se, že posílíme koordinační úlohu orgánů národní a případně oblastní či místní veřejné správy a jejich spolupráci s dalšími veřejnými subjekty a nevládními organizacemi v oblasti poskytování sociálních a základních služeb pro všechny, včetně získávání investic v obcích, které jsou nejvíce ohroženy katastrofami a jsou postihovány opakovanými a vleklými humanitárními krizemi. Dále se zavazujeme, že budeme podporovat odpovídající služby, ubytování i příležitosti k důstojné a produktivní práci pro osoby postižené krizovými událostmi v městském prostředí a že ve spolupráci s místními komunitami a orgány místní veřejné správy budeme vyhledávat příležitosti k využití a rozvíjení místních, trvanlivých a důstojných řešení a že současně zajistíme pravidelnou pomoc postiženým osobám a jejich hostitelským komunitám, aby se zabránilo regresi jejich rozvoje.
30. Uznáváme, že je třeba, aby vlády a občanská společnost během ozbrojených konfliktů dále podporovaly přetrvávající městskou infrastrukturu. Uznáváme rovněž, že je potřeba posílit úplné dodržování mezinárodního humanitárního práva.

31. Zavazujeme se, že budeme prosazovat národní, oblastní a místní politiky bydlení, které budou podporovat postupné uskutečňování práva na přiměřené bydlení pro všechny jako součást práva na přiměřenou životní úroveň, budou řešit všechny formy diskriminace a násilí, zabrání případům svévoleného nuceného vystěhování a které se budou zaměřovat na potřeby bezdomovců, osob ve zranitelném postavení, nízkopříjmových skupin obyvatelstva a osob se zdravotním postižením, a přitom budou umožňovat účast a zapojení komunit a příslušných zúčastněných stran na plánování a provádění těchto politik, včetně podpory zásad tvorby obytného prostředí místním společenstvím („social production of habitat“), podle právních předpisů a norem jednotlivých států.
32. Zavazujeme se, že budeme prosazovat tvorbu politik bydlení a přístupů podporujících začleňování, které budou zohledňovat otázku věku či rovnosti žen a mužů ve všech odvětvích, zejména v oblasti zaměstnávání, vzdělávání, zdravotnictví a začleňování do společnosti, a to na všech úrovních veřejné správy, což zahrnuje poskytování přiměřeného, cenově dostupného a přístupného bydlení, které bude účinně využívat zdroje a bude bezpečné, odolné, bude mít dobré dopravní napojení a dobrou polohu, se zvláštním zřetelem k faktoru blízkosti a posílení prostorového vztahu ke zbytku městské zástavby a okolním funkčním oblastem.
33. Zavazujeme se, že budeme povzbuzovat nabídku různých možností přiměřeného bydlení, které bude bezpečné, cenově dostupné a přístupné pro příslušníky různých příjmových skupin společnosti, s přihlédnutím k sociálně-ekonomické a kulturní integraci marginalizovaných společenství, osob bez přístřeší a osob ve zranitelném postavení s cílem zabránit jejich oddělení. Zavazujeme se, že budeme přijímat pozitivní opatření ke zlepšení životních podmínek lidí bez domova s cílem usnadnit jejich plné zapojení do společnosti a předcházet bezdomovectví a vymýtit jej, stejně jako opatření v boji proti jeho kriminalizaci a na její vymýcení.
34. Zavazujeme se, že budeme podporovat spravedlivý a cenově dostupný přístup k udržitelné základní fyzické a sociální infrastruktuře pro všechny bez rozdílu, včetně cenově dostupných pozemků napojených na sítě, bydlení, moderní a obnovitelné energie, nezávadné pitné vody a hygienických a odpadních zařízení, dostatečného množství bezpečných a výživných potravin, odstraňování odpadů, udržitelné mobility, zdravotní péče a plánování rodičovství, školství, kultury a informačních a komunikačních technologií. Dále se zavazujeme, že zajistíme, aby tyto služby splňovaly práva a potřeby žen, dětí a mládeže, starších osob a případně osob se zdravotním postižením, migrantů, původního obyvatelstva či místních komunit a dalších osob ve zranitelném postavení. V tomto ohledu vyzýváme k odstraňování právních, institucionálních, sociálně-ekonomických nebo fyzických překážek.
35. Zavazujeme se, že na příslušné úrovni veřejné správy, včetně orgánů oblastní a místní veřejné správy, budeme prosazovat zvýšenou bezpečnost držby pro všechny, s přihlédnutím k celé škále druhů držby, a budeme podporovat vznik účelových řešení, která budou zohledňovat otázku věku, rovnosti žen a mužů a ochrany životního prostředí, aniž by došlo k přerušení kontinuity práva k pozemkům a vlastnických práv, přičemž zvláštní pozornost bude věnována bezpečnosti držby půdy u žen, která je klíčová pro posílení jejich postavení, a to i prostřednictvím účinných administrativních systémů.
36. Zavazujeme se, že budeme ve městech a lidských sídlech prosazovat zavádění vhodných opatření, která osobám se zdravotním postižením umožní stejný přístup k fyzickému prostředí měst, jako mají ostatní, a to zejména přístup k veřejným prostranstvím, veřejné dopravě, bydlení, vzdělávacím a zdravotnickým zařízením, prostředkům informování veřejnosti a komunikace s veřejností, včetně informačních a komunikačních technologií a systémů, a k dalším zařízením a službám dostupným nebo poskytovaným veřejnosti, a to v městských i ve venkovských oblastech.
37. Zavazujeme se, že budeme prosazovat tvorbu bezpečných, přístupných, zelených a kvalitních veřejných prostranství podporujících začleňování, jako jsou např. ulice, chodníky a cyklistické pruhy, náměstí, nábřeží, zahrady a parky, která budou multifunkčními prostory sloužícími sociální interakci a začleňování, požadavkům lidského zdraví a dobrých životních podmínek, hospodářské výměně a kulturním projevům a dialogu mezi různými lidmi a odlišnými kulturami a která budou navržena a řízena tak, aby zajišťovala lidský rozvoj, budovala pokojnou, pluralitní, inkluzivní a participativní společnost, jakož i soužití, konektivitu a sociální začleňování.
38. Zavazujeme se, že budeme ve městech a lidských sídlech využívat případné přírodní i kulturní dědictví – hmotné i nehmotné – udržitelným způsobem prostřednictvím integrovaných politik městského

- a územního rozvoje a dostatečných investic na národní, oblastní i místní úrovni, na ochranu a podporu kulturní infrastruktury a památek, muzeí, kultur a jazyků původních obyvatel, stejně jako tradičních znalostí a umění, na posílení úlohy, kterou uvedené prvky sehrávají při renovaci a revitalizaci městských oblastí, a jako způsob, jak posílit společenskou účast a výkon občanství.
39. Zavazujeme se, že budeme ve městech a lidských sídlech prosazovat bezpečné, zdravé, inkluzivní a chráněné prostředí pro všechny, které bude umožňovat obyvatelům měst žít, pracovat a podílet se na životě města beze strachu z násilí a zastrašování, přičemž máme na paměti, že zvláště ohroženy bývají často ženy, dívky, děti a mládež či osoby ve zranitelném postavení. Budeme rovněž usilovat o vymýcení škodlivých praktik uplatňovaných vůči ženám a dívkám, jako jsou např. dětské, příliš brzké a nucené sňatky či mrzačení ženských pohlavních orgánů.
40. Zavazujeme se, že budeme ve městech a lidských sídlech přijímat rozmanitost, posilovat sociální soudržnost, mezikulturní dialog a porozumění, toleranci, vzájemný respekt, rovnost žen a mužů, inovace, podnikavost, začleňování, identitu a bezpečnost či důstojnost všech lidí a že budeme podporovat dobrou obyvatelost měst a jejich životaschopné hospodářství. Rovněž se zavazujeme, že přijmeme opatření, která zajistí, že naše místní instituce budou prosazovat pluralismus a pokojné soužití ve stále více různorodých a multikulturních společnostech.
41. Zavazujeme se, že budeme ve městech a lidských sídlech podporovat institucionální, politické, právní a finanční mechanismy na rozšíření platformy začleňování v souladu s národními politikami, které umožňují smysluplnou účast na rozhodování, plánování a následných postupech pro všechny, jakož i posílenou občanskou angažovanost a zapojení občanů do poskytování a tvorby veřejných služeb.
42. Budeme podporovat orgány oblastní a místní veřejné správy v plnění klíčové úlohy posilování styčných ploch mezi všemi příslušnými zúčastněnými stranami a nabízet příležitosti k dialogu, včetně přístupů zohledňujících otázku věku či rovnosti žen a mužů, přičemž zvláštní důraz bude kladen na potenciální příspěvek všech segmentů společnosti, včetně mužů a žen, dětí a mládeže, starších osob a osob se zdravotním postižením, původních obyvatel a místních komunit, uprchlíků a vnitřně vysídlených osob a migrantů, a to bez ohledu na migrační status a bez rozdílu rasy, náboženství, etnické příslušnosti či sociálně-ekonomického postavení.

UDRŽITELNÁ PROSPERITA MĚST PODPORUJÍCÍ ZAČLEŇOVÁNÍ A PŘÍLEŽITOSTI PRO VŠECHNY

43. Jsme si vědomi, že trvalý, inkluzivní a udržitelný hospodářský růst zajišťující plnou a produktivní zaměstnanost a důstojnou práci pro všechny je jedním z klíčových prvků udržitelného městského a územního rozvoje a že města a lidská sídla by měla být místem rovných příležitostí umožňujících lidem prožívat zdravý, produktivní, prosperující a naplňující život.
44. Jsme si vědomi, že podoba měst, infrastruktura a konstrukce budov patří mezi nejvýznamnější faktory pokroku v oblasti nákladové efektivnosti a účinného využívání zdrojů, a to díky úsporám z rozsahu a seskupení, a podporujeme energetickou účinnost, obnovitelné zdroje energie, odolnost, produktivitu, ochranu životního prostředí a udržitelný růst hospodářství měst.
45. Zavazujeme se, že budeme rozvíjet živá a udržitelná městská hospodářství podporující začleňování, založená na vnitřním potenciálu, konkurenčních výhodách, kulturním dědictví a místních prostředcích, jakož i na odolné infrastruktuře účinně využívající zdroje podporující udržitelný a inkluzivní průmyslový rozvoj a udržitelné vzorce spotřeby a výroby a vytvářející příznivé prostředí pro podnikání a inovace i různé formy zajišťování obživy.
46. Zavazujeme se, že budeme propagovat úlohu cenově dostupného a udržitelného bydlení a financování bydlení, včetně zásad tvorby obytného prostředí místním společenstvím, a úlohu příspěvku tohoto odvětví k povzbuzení produktivity v jiných hospodářských odvětvích, přičemž jsme si vědomi, že bydlení zvyšuje tvorbu kapitálu, příjmy, tvorbu pracovních míst a úspory a může přispět k urychlení udržitelné hospodářské transformace podporující začleňování na národní, oblastní i místní úrovni.
47. Zavazujeme se, že přijmeme vhodná opatření k posílení národních, oblastních a místních institucí s cílem podpořit místní hospodářský rozvoj a prohloubit integraci, spolupráci, koordinaci a dialog napříč všemi úrovněmi veřejné správy a napříč funkčními oblastmi a příslušnými zúčastněnými stranami.

48. Vyzýváme, aby se na vytváření příležitostí pro hospodářský rozvoj měst, stejně jako na identifikaci a řešení stávajících i vznikajících problémů účinně podílely všechny příslušné zúčastněné strany, včetně místních orgánů veřejné správy, organizací zastupujících zájmy soukromého sektoru, občanské společnosti, žen a mládeže, jakož i organizace zastupující osoby s postižením, původní obyvatelstvo, profesní organizace, akademické instituce, odborové svazy, organizace zaměstnavatelů, sdružení migrantů a kulturní sdružení, a aby vzájemně spolupracovaly.
49. Zavazujeme se, že v zájmu podpory spravedlivého regionálního rozvoje v rámci propojení měst a venkova a odstranění sociálních, hospodářských a územních rozdílů budeme prosazovat územní systémy začleňující funkce měst a vesnic do národních a oblastních územních rámců a systémů měst a lidských sídel, podporovat udržitelné řízení přírodních zdrojů a půdy a jejich udržitelné využívání a zajišťovat spolehlivé dodavatelské a hodnotové řetězce, které budou propojovat nabídku a poptávku v kontinuu mezi městem a venkovem.
50. Zavazujeme se, že budeme podporovat vzájemné interakce a propojení mezi městy a venkovem posilováním udržitelné dopravy a mobility, technologických a komunikačních sítí a infrastruktury pomocí nástrojů integrovaného městského a územního plánování s cílem maximalizovat potenciál těchto odvětví a dosáhnout zvýšení produktivity, posílení sociální, hospodářské a územní soudržnosti, jakož i posílení bezpečnosti a udržitelnosti životního prostředí. To by mělo zahrnovat propojení mezi městy a jejich okolím, příměstskými a venkovskými oblastmi, případně i navýšení kapacity propojení země a moře.
51. Zavazujeme se, že v zájmu dosažení úspor z rozsahu a úspor z aglomerace, posílení plánování potravinového systému, zlepšení účinnosti využívání zdrojů, odolnosti měst a udržitelnosti životního prostředí budeme prosazovat zavádění územních rámců měst, včetně nástrojů městského plánování a koncepce měst, které budou podporovat udržitelné řízení přírodních zdrojů a půdy a jejich udržitelné využívání, přiměřenou kompaktnost a hustotu, polycentrismus a smíšené využívání měst prostřednictvím strategií vyplňování nezastavěných ploch, případně rozšiřování měst.
52. Vyzýváme, aby strategie územního rozvoje zohledňovaly potřebu upřednostňovat při případném rozšiřování měst obnovu města prostřednictvím plánování přístupné a dobře propojené infrastruktury a služeb, udržitelné hustoty obyvatelstva a kompaktní koncepce a integrace nových čtvrtí do městské zástavby způsobem, který zabráni „rozlézání“ měst a marginalizaci těchto čtvrtí.
53. Zavazujeme se, že budeme prosazovat tvorbu bezpečných, přístupných, zelených a kvalitních veřejných prostranství podporujících začleňování jako faktor sociálního a hospodářského rozvoje a že budeme udržitelným způsobem využívat jejich potenciál k vytvoření větší sociální a ekonomické hodnoty, včetně hodnoty nemovitostí, k usnadnění obchodních, veřejných a soukromých investic a možností obživy pro všechny.
54. Zavazujeme se, že budeme dle možností vyrábět a využívat cenově dostupnou energii z obnovitelných zdrojů a vytvářet a využívat udržitelnou a nákladově efektivní dopravní infrastrukturu a služby s cílem dosáhnout výhod z konektivity a snížit náklady v oblasti ekonomické, ekologické a v oblasti veřejného zdraví vzniklé v důsledku neefektivní mobility, přetížení, znečištění ovzduší, efektu městských tepelných ostrovů a hluku. Současně se zavazujeme, že budeme věnovat zvláštní pozornost potřebám všech lidí v oblasti energetiky a dopravy, zvláště chudých a osob žijících v neformálních sídlech. Rovněž bereme na vědomí, že snížení nákladů na energie z obnovitelných zdrojů poskytne městům a lidským sídlům účinný nástroj ke snížení nákladů na dodávky energie.
55. Zavazujeme se, že budeme usilovat o rozvoj zdravé společnosti podporou přístupu k přiměřeným, inkluzivním a kvalitním veřejným službám, podporou čistého životního prostředí, přičemž budeme brát v úvahu pokyny pro zajištění kvality ovzduší, včetně pokynů vypracovaných Světovou zdravotnickou organizací (WHO), podporou sociální infrastruktury a vybavenosti, jako např. službami zdravotní péče, včetně všeobecného přístupu ke službám sexuálního a reprodukčního zdraví, s cílem snížit úmrtnost novorozenců a matek.
56. Zavazujeme se, že zvýšíme hospodářskou produktivitu tím, že poskytneme pracovníkům přístup k výtěžné činnosti, případně znalostem, dovednostem či vzdělávacím zařízením, aby mohli přispívat k vytváření inovační a konkurenceschopné ekonomiky města. Rovněž se zavazujeme, že zvýšíme hospodářskou produktivitu formou podpory plné a produktivní zaměstnanosti, důstojné práce a

možností obživy ve městech a lidských sídlech.

57. Zavazujeme se, že budeme při prosazování plné a produktivní zaměstnanosti, důstojné práce pro všechny či možností obživy ve městech a lidských sídlech přihlížet zejména k potřebám a potenciálu žen, mládeže, osob se zdravotním postižením, původních obyvatel a místních komunit, uprchlíků, vnitřně vysídlených osob a migrantů, zejména těch nejchudších a těch, kteří se nacházejí ve zranitelném postavení, a že budeme podporovat nediskriminační přístup k legální výdělečné činnosti.
58. Zavazujeme se, že budeme podporovat vznik příznivého, spravedlivého a odpovědného podnikatelského prostředí, založeného na zásadách udržitelnosti životního prostředí a prosperity podporující začleňování, jakož i investic, inovací a podnikavosti. Rovněž se zavazujeme, že budeme řešit problémy, kterým čelí místní podnikatelské komunity, prostřednictvím podpory mikropodniků, malých a středních podniků a družstev v celém hodnotovém řetězci, zejména firem a podniků v rámci sociální a solidární ekonomiky, které působí ve formální i neformální ekonomice.
59. Zavazujeme se, že budeme uznávat přínos „chudých pracujících“ v rámci neformální ekonomiky, zejména žen, včetně neplacených, domácích a migrujících pracovníků, pro městské ekonomiky, s přihlédnutím k podmínkám v jednotlivých státech. Měly by být zlepšeny podmínky jejich obživy, pracovní podmínky a jistota příjmu, jejich právní a sociální ochrana, přístup k dovednostem, kapitálu a dalším podpůrným službám, stejně jako jejich možnosti projevit názor a zastoupení. Postupného přechodu pracovníků a ekonomických subjektů do sféry formální ekonomiky bude dosaženo uplatněním vyváženého přístupu, který bude kombinovat pobídky a opatření zaměřená na dodržování platných předpisů a požadavků a současně podporovat zachování a zlepšení stávajících možností obživy. Při přechodu na formální ekonomiky budeme brát v úvahu konkrétní podmínky, právní předpisy, politiky, praxe a priority jednotlivých zemí.
60. Zavazujeme se, že udržíme a budeme podporovat postupný přechod městských ekonomik k vyšší produktivitě prostřednictvím odvětví s vysokou přidanou hodnotou a podporou diverzifikace, modernizace technologií, výzkumu a inovací, včetně vytváření kvalitních, důstojných a produktivních pracovních míst, např. prostřednictvím podpory kulturních a tvůrčích odvětví, udržitelného cestovního ruchu, scénických umění nebo činností v rámci ochrany kulturního dědictví.
61. Zavazujeme se, že v zájmu dosažení vyšší produktivity a sdílené prosperity ve městech a lidských sídlech budeme podle možností využívat demografické dividendy měst a podporovat přístup ke vzdělání, rozvoj dovedností a zaměstnanost mladých lidí. Dívky a chlapci, mladé ženy a mladí muži jsou hlavní hybnou silou změny v úsilí o lepší budoucnost, a bude-li jejich postavení posíleno, budou představovat velký potenciál, který se dokáže prosadit – v zájmu svém i v zájmu svých komunit. Zajištění většího počtu a lepších pracovních míst pro jejich smysluplné zapojení bude mít zásadní význam pro provádění Nové agendy pro města.
62. Zavazujeme se, že budeme řešit sociální, hospodářské, případně prostorové důsledky stárnutí obyvatelstva a že využijeme faktor stárnutí jako příležitost pro nová důstojná pracovní místa a trvalý a udržitelný hospodářský růst podporující začleňování způsobem, který povede ke zlepšení kvality života městského obyvatelstva.

ENVIRONMENTÁLNĚ UDRŽITELNÝ A ODOLNÝ ROZVOJ MĚST

63. Jsme si vědomi, že města a lidská sídla čelí nebývalým hrozbám v důsledku neudržitelných vzorců spotřeby a výroby, ztráty biologické rozmanitosti, tlaku na ekosystémy, znečištění a přírodních či člověkem způsobených katastrof a v důsledku změny klimatu a s ní souvisejících rizik, což představuje překážku úsilí o ukončení chudoby ve všech jejích podobách a rozměrech a dosažení udržitelného rozvoje. Vzhledem k tomu, jak významnou úlohu plní demografické trendy měst ve světovém hospodářství a v úsilí o zmírňování změny klimatu a v přizpůsobení se této změně, jakož i ve využívání zdrojů a ekosystémů, má způsob, jakým jsou tyto trendy plánovány, financovány, rozvíjeny, utvářeny a řízeny, přímý dopad na udržitelnost a odolnost i mimo města samotná.
64. Jsme si rovněž vědomi, že centra měst po celém světě, a zejména v rozvojových zemích, mívají mnohdy rysy, které je a jejich obyvatele činí obzvláště zranitelnými vůči nepříznivým dopadům změny klimatu a dalších přírodních a člověkem způsobených katastrof, jako jsou např. zemětřesení, extrémní

- klimatické jevy, záplavy, poklesy půdy, bouře, včetně prachových a písečných bouří, vlny veder, nedostatek vody, sucha, znečištění vody a ovzduší, nemoci přenášené vektory či zvýšení hladiny moří, jež mezi jinými postihují především pobřežní oblasti, oblasti delt a malé ostrovní rozvoje státy.
65. Zavazujeme se, že budeme napomáhat zavádění udržitelného řízení přírodních zdrojů ve městech a lidských sídlech způsobem, který bude chránit a zlepšovat městské ekosystémy a ekologické služby, snižovat emise skleníkových plynů a znečištění ovzduší a podporovat snižování rizika katastrof a jeho řízení prostřednictvím podpory rozvoje strategií snižování rizika katastrof a pravidelných hodnocení rizika přírodních i člověkem způsobených katastrof, včetně norem pro úroveň rizika, přičemž budeme současně podporovat udržitelný hospodářský rozvoj a dobré životní podmínky a kvalitu života všech prostřednictvím plánování měst a územního plánování, infrastruktury a základních služeb šetrných k životnímu prostředí.
 66. Zavazujeme se, že budeme uplatňovat přístup založený na zásadách „inteligentního města“, který bude využívat možností digitalizace, čisté energie a čistých technologií, jakož i inovativních dopravních technologií, a poskytne tak obyvatelům možnost přijímat rozhodnutí šetrnější k životnímu prostředí a podpořit udržitelný hospodářský růst a umožnit zlepšení služeb ve městech.
 67. Zavazujeme se, že budeme podporovat vytváření a udržování dobře propojených a dobře rozmístěných sítí otevřených, víceúčelových, bezpečných, přístupných, zelených a kvalitních veřejných prostranství podporujících začleňování s cílem posílit odolnost měst vůči katastrofám a změně klimatu, snížit rizika spojená s povodněmi, suchem a vlnami veder, zlepšit zajištění potravin a výživy, fyzické a duševní zdraví, kvalitu vzduchu v domácnostech a kvalitu vnějšího ovzduší, snížit hloučnost a podpořit rozvoj měst a lidských sídel a městských krajín, které budou atraktivní a vhodné pro bydlení, a zavazujeme se, že přiznáme prioritu zachování endemických druhů.
 68. Zavazujeme se, že zvláštní pozornost budeme věnovat městským deltám, pobřežním oblastem a jiným environmentálně citlivým oblastem, s důrazem na jejich význam jako ekosystémů a jako prostředku dopravy, zdroje zajištění potravin, hospodářské prosperity, ekosystémových služeb a odolnosti, a zavazujeme se, že spojením vhodných opatření docílíme udržitelného plánování měst a udržitelného územního plánování.
 69. Zavazujeme se, že budeme chránit a podporovat ekologické a sociální funkce půdy, včetně pobřežních oblastí využívaných městy a lidskými sídly, a že při dosahování vzorců udržitelné spotřeby a výroby budeme podporovat řešení vycházející z ekosystémů tak, aby nedocházelo k překročení regenerační schopnosti ekosystémů. Rovněž se zavazujeme, že budeme podporovat udržitelné využívání půdy, uplatňování zásady přiměřené hustoty a prevence nadměrného nahuštění obyvatelstva při rozšiřování měst a že budeme bránit tzv. „rozlézáni“ měst, jakož i předcházet zbytečným změnám využívání půdy a ztrátám úrodné půdy a citlivých a důležitých ekosystémů.
 70. Zavazujeme se, že budeme podporovat místní poskytování zboží a základních služeb, které budou využívat blízkosti zdrojů, přičemž bereme na vědomí, že přílišná závislost na vzdálených zdrojích energie, vody, potravin a surovin může představovat ohrožení udržitelnosti, včetně zranitelnosti vůči narušení dodávek v rámci inženýrských sítí, a že místní služby zajišťují obyvatelům lepší přístup ke zdrojům.
 71. Zavazujeme se, že posílíme udržitelné řízení zdrojů – včetně půdy, (oceánské, mořské a sladkovodní) vody, energie, surovin, lesů a potravin, se zvláštním důrazem na environmentálně šetrné nakládání a minimalizaci všech odpadů, nebezpečných chemických látek, včetně látek znečišťujících ovzduší a znečišťujících látek s krátkou životností ovlivňujících klima, skleníkových plynů a hluku – způsobem, který přihlíží k vazbám mezi městem a venkovem a funkčním dodavatelským a hodnotovým řetězcům a který zohledňuje jejich dopad na životní prostředí a udržitelnost a usiluje o přechod k oběhovému hospodářství, přičemž současně napomáhá ochraně, obnově a rekultivaci ekosystémů i jejich odolnosti vůči nově vznikajícím problémům.
 72. Zavazujeme se, že budeme provádět dlouhodobé procesy městského a územního plánování a praxi územního rozvoje uplatňující integrované plánování a řízení vodních zdrojů tak, aby bylo zohledněno kontinuum mezi městem a venkovem v místním a územním měřítku, a to včetně zapojení příslušných zúčastněných stran a komunit.

73. Zavazujeme se, že budeme podporovat ochranu a udržitelné využívání vody prostřednictvím sanací vodních zdrojů v městských, příměstských a venkovských oblastech, snižování množství odpadních vod a jejich čištění, minimalizaci ztrát vody, podpory opětovného používání vody a rozsáhlejšího uchovávání, zadržování a doplňování vody, s ohledem na koloběh vody v přírodě.
74. Zavazujeme se, že budeme podporovat nakládání s odpady šetrné k životnímu prostředí a podstatně omezíme vznik odpadů uplatněním zásady „snižování množství, opětovné použití a recyklace odpadů“, že budeme minimalizovat skládky, a pokud nebude možné odpad recyklovat nebo pokud tak bude zaručen nejlepší environmentální výsledek, přeměníme odpad na energii. Dále se zavazujeme, že omezíme znečišťování moře prostřednictvím lepšího nakládání s odpady a lepšího čištění odpadních vod v pobřežních oblastech.
75. Zavazujeme se, že budeme podporovat orgány národní, oblastní a případně místní veřejné správy při vývoji udržitelných, obnovitelných a cenově dostupných zdrojů energie, energeticky účinných budov a stavebních režimů a že budeme podporovat úspory energie a energetickou účinnost, jež jsou nezbytné, pokud máme omezit emise skleníkových plynů a emise sazí, zajistit udržitelné vzorce spotřeby a výroby a pomoci vytvářet nová důstojná pracovní místa, zlepšit veřejné zdraví a snížit náklady na dodávky energie.
76. Zavazujeme se, že budeme přírodní zdroje využívat udržitelným způsobem a zaměříme se přitom na účinné využívání zdrojů surovin a stavebních materiálů, jako je beton, kovy, dřevo, nerosty a půda, že vytvoříme zařízení pro bezpečné využívání a recyklaci materiálů a budeme podporovat stavbu udržitelných a odolných budov, které budou dávat přednost využívání místních, netoxických a recyklovaných materiálů a barev a nátěrů bez přidaného olova.
77. Zavazujeme se, že budeme posilovat odolnost měst a lidských sídel mimo jiné rozvojem kvalitní infrastruktury a územního plánování prostřednictvím přijetí integrovaných politik a plánů zohledňujících otázku věku či rovnosti žen a mužů a ekosystémových přístupů v souladu se Sendajským rámcem pro snižování rizika katastrof na období 2015–2030, začleněním celostního režimu snižování a řízení rizika katastrof založeného na údajích na všech úrovních, omezováním zranitelných míst a rizik, zejména v oblastech formálních a neformálních sídel náchylných k riziku, jako jsou např. chudinské čtvrti, jež umožní domácnostem, komunitám, institucím a službám připravit se na nebezpečí, reagovat na ně, přizpůsobit se jeho účinkům a rychle se z nich zotavit, včetně otřesů nebo latentního napětí. Budeme podporovat rozvoj infrastruktury, která je odolná, účinně využívá zdroje a která snižuje rizika a dopad katastrof, včetně renovací a modernizací chudinských čtvrtí a neformálních sídel. Rovněž budeme v koordinaci s orgány místní veřejné správy a zúčastněnými stranami podporovat opatření na posílení a modernizaci celého rizikového bytového fondu v chudinských čtvrtích a neformálních sídlech, abychom jej učinili odolným proti katastrofám.
78. Zavazujeme se, že budeme podporovat přesun od reaktivních přístupů k aktivním přístupům založeným na riziku a zohledňujícím veškerá rizika a společnost jako celek, jako je např. zvyšování povědomí veřejnosti o rizicích či *ex ante* podpora investic na předcházení rizikům a zvýšení odolnosti, přičemž současně zajistíme včasnou a účinnou reakci v místě, která bude řešit okamžité potřeby obyvatel postižených přírodní nebo člověkem způsobenou katastrofou či konflikty. To by mělo zahrnovat uplatnění zásady, že v procesu obnovy je třeba usilovat o dosažení lepšího stavu než před katastrofou (tzv. „Build Back Better“), a do nového plánu by měla být začleněna i opatření na zvyšování odolnosti a environmentální či územní opatření, a měl by také obsahovat ponaučení z minulých katastrof či nová rizika.
79. Zavazujeme se, že budeme podporovat opatření v oblasti klimatu na národní, oblastní a místní úrovni, jako jsou např. opatření na přizpůsobení se změně klimatu a její zmírnění, a že budeme podporovat města a lidská sídla, jejich obyvatele a všechny místní zúčastněné strany, aby se výrazným způsobem zapojili do jejich provádění. Dále se zavazujeme, že budeme podporovat zvyšování odolnosti a snižování emisí skleníkových plynů ze všech příslušných odvětví. Tato opatření by měla být v souladu s cíli Pařížské dohody přijaté na základě Rámcové úmluvy Organizace spojených národů o změně klimatu, včetně omezení zvýšení průměrné globální teploty na nejvýše 2 stupně Celsia oproti úrovni před průmyslovou revolucí a prosazování snahy omezit tento růst teploty na 1,5 stupně Celsia oproti úrovni před průmyslovou revolucí.

80. Zavazujeme se, že budeme podporovat procesy střednědobého a dlouhodobého plánování přizpůsobení se změně klimatu, stejně jako provádění posouzení zranitelnosti vůči změně klimatu a posouzení dopadů této změny, aby byly přijímány informované plány, politiky, programy a opatření v oblasti přizpůsobení se, které budou posilovat odolnost obyvatel měst, a to i prostřednictvím využívání ekosystémových přístupů k přizpůsobení se změně klimatu.

B. ÚČINNÉ PROVÁDĚNÍ

81. Jsme si vědomi toho, že uskutečnění závazků v oblasti transformace stanovených v Nové agendě pro města bude vyžadovat příznivý politický rámec na národní, oblastní a místní úrovni, integrovaný prostřednictvím participativního plánování a řízení městského územního rozvoje a účinných prostředků provádění, doplněný o mezinárodní spolupráci, jakož i úsilí o budování kapacit, včetně sdílení osvědčených postupů, politik a programů mezi orgány na všech úrovních veřejné správy.
82. Vyzýváme mezinárodní a regionální organizace a subjekty, včetně organizací a subjektů v rámci systému Organizace spojených národů a vícestranných dohod o životním prostředí, rozvojové partnery, mezinárodní a multilaterální finanční instituce, regionální rozvojové banky, soukromý sektor a další zúčastněné strany, aby posílily koordinaci svých strategií a programů rozvoje měst a venkova a uplatňovaly integrovaný přístup k udržitelné urbanizaci, který bude zahrnovat provádění Nové agendy pro města.
83. V tomto ohledu klademe důraz na potřebu zlepšit koordinaci napříč systémem Organizace spojených národů a soudržnost v oblasti udržitelného rozvoje měst při provádění strategického plánování a podávání zpráv v rámci celého systému, jak to zdůrazňuje bod 88 Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030.
84. Naléhavě vyzýváme státy, aby upustily od vyhlásování a uplatňování jakýchkoli jednostranných hospodářských, finančních nebo obchodních opatření, která nejsou v souladu s mezinárodním právem a Chartou Organizace spojených národů a která brání plnému dosažení hospodářského a sociálního rozvoje zejména v rozvojových zemích.

BUDOVÁNÍ STRUKTURY MĚSTSKÉ SPRÁVY: VYTVOŘENÍ PODPŮRNÉHO RÁMCE

85. Uznáváme zásady a strategie obsažené v mezinárodních pokynech pro decentralizaci a přístup k základním službám pro všechny, které přijala řídicí rada Programu OSN pro lidská sídla (UN-Habitat) v roce 2007.
86. Zakotvíme účinné provádění Nové agendy pro města do inkluzivních, proveditelných a participativních politik rozvoje měst, takže udržitelný rozvoj měst a udržitelný územní rozvoj budou začleněny do strategií a plánů integrovaného rozvoje, které budou mít oporu v národních a případně oblastních či místních institucionálních a regulačních rámcích tak, aby bylo zajištěno jejich náležité napojení na transparentní a odpovědné mechanismy financování.
87. Budeme podporovat větší koordinaci a spolupráci mezi národními, oblastními a místními orgány veřejné správy mimo jiné i pomocí víceúrovňových konzultačních mechanismů a jednoznačným vymezením příslušných pravomocí, nástrojů a zdrojů pro každou úroveň veřejné správy.
88. Zajistíme soudržnost mezi cíli a opatřeními sektorových politik, jako jsou např. politiky v oblasti rozvoje venkova, využívání půdy, zajištění potravin a výživy, řízení přírodních zdrojů, poskytování veřejných služeb, vody a hygienických a odpadních zařízení, zdravotnictví, životního prostředí, energetiky, bydlení a mobility na různých úrovních a stupních politické veřejné správy, a to napříč administrativními hranicemi, aby byly zohledněny vhodné funkční oblasti s cílem posílit integrované přístupy k urbanizaci a provádění integrovaných strategií městského a územního plánování, které je realizují.
89. Přijmeme opatření k zavedení právních a politických rámců založených na zásadách rovnosti a rovného zacházení, která umožní příslušným veřejným správám účinně provádět národní městské politiky a posílí jejich postavení tvůrců politik s rozhodovací pravomocí, a současně zajistíme vhodnou fiskální, politickou a administrativní decentralizaci založenou na zásadě subsidiarity.

90. V souladu s právními předpisy jednotlivých států budeme podporovat posílení kapacit orgánů oblastní a místní veřejné správy k provádění účinné místní a metropolitní víceúrovňové správy věcí veřejných napříč administrativními hranicemi a to tak, aby byly zohledněny vhodné funkční oblasti s cílem zajistit zapojení orgánů oblastní a místní veřejné správy do rozhodovacího procesu, přičemž budeme usilovat o to, aby získaly nezbytné pravomoci a prostředky pro řešení zásadních záležitostí na úrovni měst, metropolitních oblastí a území. Budeme prosazovat zavádění metropolitní správy, která bude podporovat začleňování a bude současně zahrnovat i právní rámce a spolehlivé mechanismy financování, včetně případného udržitelného řízení dluhu. Přejmeme opatření na podporu plné a účinné účasti žen zajišťující ženám rovná práva ve všech oblastech a ve vedení na všech úrovních rozhodování, včetně místních orgánů veřejné správy.
91. Budeme případně podporovat místní orgány veřejné správy při určování vlastních správních a řídicích struktur v souladu s právními předpisy a politikami jednotlivých zemí, abychom se přizpůsobili místním potřebám. Budeme prosazovat zavedení vhodných regulačních rámců a budeme podporovat místní orgány veřejné správy, aby v partnerství s komunitami, občanskou společností a soukromým sektorem vytvářely a řídily základní služby a infrastruktury s cílem zajistit zachování veřejného zájmu i jednoznačné vymezení cílů, působnosti a mechanismů odpovědnosti.
92. Budeme podporovat participativní přístupy, které budou zohledňovat otázku věku či rovnosti žen a mužů, na všech stupních procesu přípravy politik rozvoje a plánování měst a území od pojetí po koncepci, přípravu rozpočtu, provádění, hodnocení a přezkum, které budou založeny na nových formách přímé spolupráce mezi orgány veřejné správy na všech úrovních a občanskou společností, mimo jiné i prostřednictvím širokých a dostatečně financovaných stálých mechanismů a platform pro spolupráci a konzultace, které budou otevřené všem a budou využívat informační a komunikační technologie a přístupná datová řešení.

PLÁNOVÁNÍ A ŘÍZENÍ PROSTOROVÉHO ROZVOJE MĚST

93. Uznáváme zásady a strategie městského a územního plánování obsažené v mezinárodních pokynech pro městské a územní plánování, které přijala řídicí rada Programu OSN pro lidská sídla na svém 25. zasedání v dubnu roku 2015.
94. Budeme provádět integrované plánování, které si klade za cíl vyvážit krátkodobé potřeby s dlouhodobými příznivými výsledky v podobě konkurenceschopného hospodářství, vysoké kvality života a udržitelného životního prostředí. Budeme rovněž usilovat o vytvoření flexibility, aby se naše plány mohly v průběhu času přizpůsobovat měnícím se sociálním a hospodářským podmínkám. Tyto plány budeme provádět a systematicky vyhodnocovat a přitom budeme usilovat o využití technologických inovací a vytvoření lepšího životního prostředí.
95. Budeme podporovat provádění integrovaných, polycentrických a vyvážených politik a plánů územního rozvoje a rozvíjet přitom spolupráci a vzájemnou podporu mezi různě velkými městy a lidskými sídly, posilovat úlohu malých a středně velkých měst a obcí při zlepšování systému zajištění potravin a výživy, poskytovat přístup k udržitelnému, cenově dostupnému a přiměřenému, odolnému a bezpečnému bydlení, infrastruktuře a službám a usnadňovat fungování účinných obchodních vazeb v kontinuu mezi městem a venkovem způsobem, který zajistí napojení drobných zemědělců a rybářů na místní, regionální, národní, oblastní a globální hodnotové řetězce a trhy. Budeme rovněž podporovat městské zemědělství a zemědělské hospodaření, jakož i zodpovědnou místní a udržitelnou spotřebu a výrobu či sociální interakce prostřednictvím přístupných sítí místních trhů a obchodu, jež budou tvořit jednu ze složek přispívajících k udržitelnosti a zajištění potravin.
96. Budeme podporovat provádění udržitelného městského a územního plánování, včetně plánů pro městské regiony a metropolitní oblasti, abychom podpořili součinnost a interakce mezi městskými oblastmi všech velikostí a jejich příměstským a venkovským okolím včetně oblastí s přeshraničním přesahem, a budeme podporovat rozvoj udržitelných projektů regionální infrastruktury, které stimulují udržitelnou hospodářskou produktivitu a podporují růst regionů v kontinuu mezi městem a venkovem za spravedlivých podmínek. V tomto ohledu budeme podporovat partnerství měst a venkova a mechanismy spolupráce mezi obcemi vytvářené podle funkčních území a městských oblastí, které budou představovat účinné nástroje pro plnění úkolů správy měst a metropolitních

oblastí, zajišťovat veřejné služby a podporovat místní a regionální rozvoj.

97. Budeme prosazovat plánované rozšiřování měst a vyplňování nezastavěných ploch, přičemž přednost bude mít obnova, renovace případně modernizace městských oblastí, včetně modernizace chudinských čtvrtí a neformálních sídel, zajišťování vysoce kvalitních staveb a veřejných prostranství, a budeme podporovat i integrované a participativní přístupy zahrnující všechny příslušné zúčastněné strany a obyvatele, aby se zabránilo územnímu a sociálně-ekonomickému oddělení a přeměně těchto oblastí na lukrativní zóny pro lidi s vyššími příjmy a to tak, aby přitom zůstalo zachováno kulturní dědictví a zabránilo se tzv. „rozlézání“ měst.
98. Budeme prosazovat integrované městské a územní plánování, včetně plánovaných rozšíření měst založených na zásadách spravedlivého, účelného a udržitelného využívání půdy a přírodních zdrojů, kompaktnosti, polycentrismu, vhodné hustoty a napojení, víceúčelového využití prostoru, jakož i smíšeného sociálního a hospodářského využívání zastavěných ploch, aby se tak zabránilo případnému „rozlézání“ měst, omezila náročnost městské mobility a její potřeby a aby se snížily náklady na poskytování služeb na obyvatele díky využití hustoty obyvatel a úspor z rozsahu a z aglomerace.
99. Budeme podporovat provádění strategií městského plánování, které budou např. usnadňovat smíšenou sociální skladbu obyvatelstva, prostřednictvím možností cenově dostupného bydlení s přístupem ke kvalitním základním službám a veřejným prostorům pro všechny a prostřednictvím posilování bezpečnosti a ochrany, přičemž budeme podporovat sociální a mezigenerační interakce a oceňování rozmanitosti. Přijmeme opatření na zajištění odpovídajícího školení a podpory pro odborníky poskytující služby a komunity žijící v oblastech postižených násilím ve městech.
100. Budeme podporovat vytváření dobře koncipovaných sítí bezpečných, přístupných, zelených a kvalitních veřejných prostranství a ulic podporujících začleňování všech obyvatel, kde nebude hrozit zločin a násilí, jako např. sexuální obtěžování či násilí na základě pohlaví, přičemž budeme brát v úvahu lidský rozměr a zvažovat opatření, která umožňují co možná nejlepší komerční využití uličního podlaží, budeme podporovat místní trhy a formální i neformální obchodování, stejně jako iniciativy neziskové komunity, budeme přivádět lidi do veřejných prostor a zlepšovat podmínky pohybu pro pěší a cyklisty v zájmu zlepšení zdraví a dobrých životních podmínek.
101. Procesy tvorby plánů rozvoje měst a území, které budou zohledňovat otázku věku či rovnosti žen a mužů, budou zahrnovat rovněž hlediska a opatření na snižování rizika katastrof a přizpůsobení se změně klimatu a její zmírňování, včetně emisí skleníkových plynů, přičemž prostory, budovy a konstrukce, služby a infrastruktury budou založeny na odolnosti a koncipovány tak, aby byly účelné z hlediska ochrany klimatu, a budou volena řešení s využitím přírody; uvedené procesy budou podporovat spolupráci a koordinaci napříč odvětvími, jakož i budování kapacit orgánů místní veřejné správy k přípravě a provádění plánů na snižování rizika katastrof a plánů reakce, jako je např. hodnocení rizik na místě současných i budoucích veřejných zařízení, a budou formulovat odpovídající pohotovostní a evakuační postupy.
102. Budeme usilovat o zlepšení kapacit pro plánování a projektování měst a zajišťovat odbornou přípravu urbanistům na národní, oblastní a místní úrovni.
103. Do přípravy městských strategií a iniciativ začleníme opatření v oblasti bezpečnosti měst a prevence trestné činnosti a násilí, včetně terorismu a násilného extremismu, který vede k terorismu, případně se zapojením příslušných místních komunit a nevládních subjektů, přičemž při přípravě politik v oblasti veřejné bezpečnosti a prevence trestné činnosti a násilí budeme rovněž přihlížet k situaci v chudinských čtvrtích a neformálních sídlech, stejně jako k faktoru zranitelnosti a kulturnímu faktoru, a budou rovněž zahrnovat prevenci a potírání stigmatizace určitých skupin jako přirozeného zdroje větší bezpečnostní hrozby.
104. Budeme prosazovat dodržování právních předpisů prostřednictvím silných rámců řízení podporujících začleňování a odpovědných institucí, které se budou zabývat registracemi a správou pozemků, přičemž budeme uplatňovat transparentní a udržitelné řízení a využívání půdy, registrace nemovitostí a řádný finanční systém. Budeme prostřednictvím různých mechanismů podporovat orgány místní veřejné správy a zúčastněné strany, aby při zpracovávání a používání informací pro základní soupis pozemků, jako jsou např. katastrální mapy, hodnotové mapy pozemků či mapy vyhodnocování rizik, stejně jako cenových záznamů o pozemcích a bydlení, vytvářely vysoce kvalitní, aktuální a spolehlivé

údaje rozčleněné podle příjmu, pohlaví, věku, rasy, etnického původu, migračního statusu, postižení, zeměpisné polohy a dalších charakteristik, které jsou významné v kontextu dané země a potřebné pro posouzení změn v hodnotách pozemků, přičemž bude zajištěno, že tyto údaje nebudou zneužity k uplatňování diskriminační politiky při využívání půdy.

- 105.** Budeme podporovat postupné uskutečňování práva na přiměřené bydlení jako součást práva na přiměřenou životní úroveň. Budeme na všech úrovních vytvářet a provádět bytové politiky, které budou případně zahrnovat participativní plánování a uplatňování zásady subsidiarity s cílem zajistit soudržnost mezi národními, oblastními a místními strategiemi rozvoje, pozemkovými politikami a nabídkou bydlení.
- 106.** Budeme prosazovat bytové politiky založené na zásadách sociálního začleňování, ekonomické účinnosti a ochrany životního prostředí. Budeme podporovat účinné využívání veřejných prostředků na cenově dostupné a udržitelné bydlení, včetně pozemků v centrálních a konsolidovaných oblastech měst s odpovídající infrastrukturou, a budeme prosazovat rozvoj zaměřený na různé příjmové skupiny obyvatel, abychom podpořili sociální začleňování a soudržnost.
- 107.** Budeme podporovat tvorbu politik, nástrojů, mechanismů a modelů financování, které podporují přístup k široké škále možností cenově dostupného a udržitelného bydlení, včetně pronájmu a dalších možnosti držby, jakož i družstevní formy vlastnictví, jako jsou např. společné vlastnictví, společná správa pozemků a jiné formy kolektivní držby, které by řešily vznikající potřeby osob a komunit, s cílem zlepšit nabídku bydlení, a to zejména pro nízkopříjmové skupiny, a zabránit oddělování a případům svévolného nuceného vystěhování a vysídlování, a zajistit důstojné a přiměřené rozparcelování. To bude zahrnovat podporu pro tzv. přírůstkové bydlení (stavěné v etapách) či svépomocné programy, přičemž zvláštní pozornost bude věnována programům na modernizaci chudinských čtvrtí a neformálních sídel.
- 108.** Budeme podporovat rozvoj bytových politik, které podporují místní integrované přístupy k bydlení tím, že se zaměřují na silné vazby mezi vzděláním, zaměstnaností, bydlením a zdravotnictvím a na prevenci vyloučení a oddělení. Dále se zavazujeme, že budeme bojovat proti bezdomovectví a potírat a odstraňovat jeho kriminalizaci prostřednictvím specializovaných politik a cílených strategií aktivního začleňování, jako jsou komplexní, inkluzivní a udržitelné programy typu „Housing first“.
- 109.** Zvážíme případně navýšení přidělených finančních prostředků a lidských zdrojů na modernizaci – a pokud to bude možné i na prevenci vzniku – chudinských čtvrtí a neformálních sídel při přidělování finančních prostředků a lidských zdrojů na strategie, které se neomezují jen na zlepšení v hmotné a environmentální rovině, abychom zajistili, že chudinské čtvrti a neformální sídla budou začleněna do sociálního, hospodářského, kulturního a politického rozměru měst. Tyto strategie by případně měly zahrnovat přístup k udržitelnému, přiměřenému, bezpečnému a cenově dostupnému bydlení, základním a sociálním službám či bezpečným, přístupným, zeleným a kvalitním veřejným prostranstvím podporujícím začleňování; a rovněž by měly prosazovat bezpečnost držby a její regulaci, stejně jako opatření pro předcházení konfliktům a zprostředkování jejich řešení.
- 110.** Budeme podporovat snahy o vymezení a posílení inkluzivních a transparentních monitorovacích systémů určených ke snížení podílu lidí žijících v chudinských čtvrtích a neformálních sídlech, přičemž budeme brát v úvahu zkušenosti získané v rámci dřívějších snah o zlepšení životních podmínek obyvatel chudinských čtvrtí a neformálních sídel.
- 111.** Budeme prosazovat tvorbu odpovídajících a vymahatelných předpisů v odvětví bydlení, včetně případného odolného stavebního řádu, norem, stavebních povolení, zákonů a vyhlášek o využití půdy a předpisů v oblasti plánování, které budou bránit případům spekulací, vysídlování, bezdomovectví a svévolného nuceného vystěhování, budou zajišťovat udržitelnost, kvalitu, cenovou dostupnost, zdraví, bezpečnost, přístupnost, energetickou účinnost, účinné využívání zdrojů a odolnost. Budeme také prosazovat provádění diferencovaných analýz nabídky a poptávky v oblasti bydlení založených na vysoce kvalitních, aktuálních a spolehlivě rozčleněných údajích na národní, oblastní a místní úrovni, které budou zohledňovat příslušný sociální, ekonomický, environmentální a kulturní rozměr.
- 112.** Budeme prosazovat provádění programů udržitelného rozvoje měst opírajících se o strategie, jejichž stěžejním zájmem budou lidé a bydlení, které budou upřednostňovat programy vhodně rozmístěné bytové výstavby v dobrých lokalitách, aby se tak zamezilo hromadné výstavbě bytů v okrajových a

izolovaných lokalitách odloučených od městských systémů, bez ohledu na to, pro jaký sociální a hospodářský segment jsou budovány, a budou poskytovat řešení pro bytové potřeby nízkopříjmových skupin obyvatel.

- 113.** Budeme přijímat opatření ke zlepšení bezpečnosti silničního provozu a začleníme je do plánů a koncepcí udržitelné mobility a dopravní infrastruktury. Kromě iniciativy na zvýšení povědomí budeme prosazovat přístup založený na bezpečném systému v souladu s požadavky desetiletí opatření ke zvýšení bezpečnosti silničního provozu, který vyhlásila Organizace spojených národů, a zvláštní důraz by přitom měl být kladen na potřeby všech žen a dívek, stejně jako dětí a mládeže, starších osob a osob se zdravotním postižením či osob ve zranitelném postavení. Budeme usilovat o přijetí, provádění a prosazování politik a opatření, které aktivně chrání a podporují bezpečnost chodců a cyklistickou mobilitu, s přihlédnutím k širším účinkům na zdraví, zejména pokud jde o prevenci zranění a nepřenosných nemocí, a budeme usilovat o rozvoj a provádění komplexních právních předpisů a politik v oblasti bezpečnosti jízdy na motocyklech, vzhledem k nepřiměřeně vysokému a rostoucímu počtu úmrtí a zranění při jízdě na motocyklu v celosvětovém měřítku, zejména v rozvojových zemích. Jako jednu z priorit budeme prosazovat bezpečnou a zdravou cestu do školy pro každé dítě.
- 114.** Budeme podporovat, aby všichni měli přístup k bezpečné, cenově dostupné a udržitelné městské mobilitě a pozemním a námořním dopravním systémům, které budou zohledňovat otázku věku či rovnosti žen a mužů a které budou umožňovat smysluplnou účast na sociálních aktivitách a hospodářské činnosti ve městech a lidských sídlech, a to tím, že začleníme dopravní plány a plány mobility do celkových plánů rozvoje měst a území, a budeme podporovat širokou škálu možností dopravy a mobility, a to zejména prostřednictvím podpory:
 - (a) významného posílení přístupné, bezpečné, účinné, cenově dostupné a udržitelné infrastruktury pro veřejnou dopravu, jakož i posílení nemotorové dopravy, jako je pěší chůze či jízda na kole, která bude upřednostňována před soukromou motorizovanou dopravou;
 - (b) spravedlivého dopravně orientovaného územního rozvoje, který minimalizuje vysídlování zejména chudých obyvatel na okraj a nabízí cenově dostupné bydlení zaměřené na různé příjmové skupiny a rozmanitou skladbu pracovních míst a služeb;
 - (c) lepšího a koordinovaného územního plánování v oblasti dopravy, které povede ke snížení náročnosti cestování a omezení potřeb dopravy, ke zlepšení propojení mezi městskými, příměstskými a venkovskými oblastmi, včetně plánování mobility a dopravy na vodních cestách, zejména v malých ostrovních rozvojových státech a pobřežních městech;
 - (d) plánování koncepcí městské nákladní dopravy a logistiky, které umožňují účinný přístup k produktům a službám, minimalizují dopad na životní prostředí a obyvatelost města a maximalizují jejich přínos pro trvalý a udržitelný hospodářský růst podporující začleňování.
- 115.** Přijmeme opatření k vytvoření mechanismů a společných rámců, které budou na národní, oblastní a místní úrovni vyhodnocovat širší přínosy systémů městské a metropolitní dopravy, jako jsou např. dopady na životní prostředí, hospodářství, sociální soudržnost, kvalita života, přístupnost, bezpečnost silničního provozu, veřejné zdraví či opatření v oblasti změny klimatu.
- 116.** Budeme podporovat rozvoj těchto mechanismů a rámců na základě udržitelných národních politik městské dopravy a mobility tak, aby zajišťovaly udržitelné, otevřené a transparentní zadávání veřejných zakázek a regulaci dopravy a služeb mobility v městských a metropolitních oblastech, včetně nových technologií, které budou umožňovat sdílené služby mobility, jakož i rozvoj jednoznačných, transparentních a odpovědných smluvních vztahů mezi orgány místní veřejné správy a poskytovateli dopravních služeb a služeb mobility, včetně správy údajů, které budou dále zaručovat veřejný zájem, chránit soukromí jednotlivců a definovat vzájemné závazky.
- 117.** Budeme podporovat lepší koordinaci mezi odbory dopravy a městského a územního plánování a posílení vzájemné informovanosti o rámcích plánování a politik jednotlivých odborů na národní, oblastní a místní úrovni, a to i prostřednictvím plánů udržitelné městské a metropolitní dopravy a mobility. Budeme podporovat orgány oblastní a místní veřejné správy v rozvoji znalostí a kapacit potřebných pro provádění a prosazování těchto plánů.
- 118.** Budeme podporovat orgány národní, oblastní a místní veřejné správy při vývoji a rozšiřování finančních nástrojů, které jim umožní zlepšit infrastrukturu a systémy dopravy a mobility, jako jsou

např. systémy rychlé hromadné dopravy, systémy integrované dopravy, letecké a železniční systémy a bezpečné, dostatečné a přiměřené infrastruktury pěší a cyklistické dopravy či technologické inovace v dopravních a přepravních systémech, které snižují dopravní přetížení a znečištění ovzduší a současně zvyšují efektivitu, propojenost, přístupnost, zdraví a kvalitu života.

- 119.** Budeme podporovat dostatečné investice do ochranných, přístupných a udržitelných infrastruktur a sítí vodovodů, hygienických a odpadních zařízení, kanalizací, systémů nakládání s pevnými odpady, odvodňování, systémů snižování znečištění ovzduší a nakládání s dešťovou vodou s cílem posílit odolnost proti katastrofám souvisejícím s vodou, zlepšit zdraví a zajistit všeobecný a rovný přístup k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě pro všechny, stejně jako přístup k zajištění přiměřených hygienických zařízení za spravedlivých podmínek pro všechny a ukončit praxi „volného kálení“ se zvláštním zřetelem na potřeby a bezpečnost žen a dívek a osob ve zranitelném postavení. Budeme se snažit zajistit, aby byla tato infrastruktura odolná vůči změně klimatu a aby byla začleněna do integrovaných plánů rozvoje měst a území, včetně např. bydlení a mobility, a aby byla její realizace participativní a přihlížela k možnostem inovačních, přístupných, dané situaci přizpůsobených a kulturně citlivých udržitelných řešení, které umožní účinné využívání zdrojů.
- 120.** Budeme usilovat, abychom poskytli veřejným službám v oblasti vody a hygienických a odpadních zařízení dostatečné kapacity, které umožní zavést udržitelné systémy hospodaření s vodou, včetně udržitelné údržby služeb městské infrastruktury, prostřednictvím budování kapacit, aby tak došlo k postupnému odstraňování nerovností s cílem podpořit všeobecný a rovný přístup k bezpečné a cenově dostupné pitné vodě pro všechny a k odpovídajícím hygienickým zařízením pro všechny za spravedlivých podmínek.
- 121.** Zajistíme všeobecný přístup k cenově dostupným, spolehlivým a moderním energetickým službám prostřednictvím podpory energetické účinnosti a udržitelné energie z obnovitelných zdrojů a budeme podporovat opatření na oblastní a místní úrovni usilující o jejich využívání ve veřejných budovách, infrastrukturách a zařízeních, jakož i případné převzetí přímé kontroly nad infrastrukturou, a předpisy, které podpoří využívání v odvětvích konečné spotřeby, jako jsou obytné domy, komerční a průmyslové budovy nebo odvětví průmyslu, dopravy, odpadů či hygienických a odpadních zařízení. Podpoříme rovněž přijetí předpisů a norem pro energetickou náročnost budov, cílů v oblasti obnovitelné energie, označování energetické účinnosti, renovace stávajících budov či zásad zohledňování energetického hlediska při zadávání veřejných zakázek, stejně jako dalších případných způsobů dosažení cílů v oblasti energetické účinnosti. Rovněž přiznáme prioritu zavádění inteligentních energetických sítí, oblastních energetických systémů či obecních energetických plánů na zlepšení součinnosti mezi obnovitelnými zdroji energie a energetickou účinností.
- 122.** Budeme podporovat decentralizované rozhodování o nakládání s odpady, abychom docílili všeobecného přístupu k udržitelným systémům nakládání s odpady. Budeme podporovat prosazování systémů rozšířené odpovědnosti výrobce, včetně zapojení původců odpadu a výrobců do městských systémů financování nakládání s odpady a snižování rizika a sociálně-ekonomických dopadů toků odpadů či zvyšování míry recyklace prostřednictvím lepší koncepce výrobků.
- 123.** Budeme prosazovat, aby do plánů rozvoje měst a územních plánů byly začleňovány potřeby obyvatel měst, zejména chudých, pokud jde o zajištění potravin a výživy, abychom tak ukončili hlad a podvýživu. Budeme podporovat koordinaci politik udržitelného zajišťování potravin a udržitelného zemědělství v městských, příměstských a venkovských oblastech, abychom tak umožnili výrobu, skladování, přepravu a uvádění na trh potravin pro spotřebitele přiměřeným a cenově dostupným způsobem s cílem omezit ztráty potravin a předcházet vzniku potravinových odpadů a zajistit jejich opětovné využití. Budeme dále prosazovat koordinaci politik v oblasti potravin s politikami v oblasti energetiky, vody, zdraví, dopravy a odpadu – a udržovat genetickou diverzitu semen a omezovat používání nebezpečných chemických látek – s dalšími politikami týkajícími se měst, abychom maximalizovali jejich účinnost a minimalizovali odpady.
- 124.** Při přijímání nástrojů plánování, včetně hlavních plánů, obecných zásad tvorby územního plánu, stavebních řádů, politik řízení pobřežních oblastí a strategických rozvojových politik, bude kultura tvořit jednu z prioritních oblastí plánů a strategií rozvoje měst tak, aby tyto nástroje chránily širokou škálu různých druhů hmotného i nehmotného kulturního dědictví a kulturních krajín, a budeme je chránit před potenciálními ničivými dopady rozvoje měst.

- 125.** Budeme podporovat využití kulturního dědictví v udržitelném rozvoji měst a jsme si vědomi úlohy, kterou kulturní dědictví sehrává při podpoře účasti a odpovědnosti občanů, a budeme prosazovat inovativní a udržitelné využívání architektonických památek a míst způsobem, který povede k vytváření hodnoty prostřednictvím citlivé rekonstrukce a adaptace. Budeme zapojovat původní obyvatele a místní komunity do podpory a šíření znalostí o hmotném a nehmotném kulturním dědictví a do ochrany tradičních projevů a jazyků, mimo jiné i prostřednictvím využívání nových technologií a technik.

ZPŮSOBY PROVÁDĚNÍ

- 126.** Jsme si vědomi toho, že provádění Nové agendy pro města vyžaduje příznivé prostředí a širokou škálu způsobů provádění, včetně přístupu k vědě, technologii a inovacím a lepšího sdílení znalostí na základě vzájemně dohodnutých podmínek, budování kapacit a mobilizace finančních zdrojů, přičemž je třeba brát v úvahu závazky rozvinutých zemí a rozvojových zemí, s využitím všech dostupných tradičních i nových zdrojů na globální, regionální, národní, oblastní i místní úrovni či posílené mezinárodní spolupráce a partnerství mezi veřejnými orgány na všech úrovních, soukromým sektorem, občanskou společností, systémem OSN a dalšími zúčastněnými stranami, která je založená na zásadách rovnosti, zákazu diskriminace, odpovědnosti, dodržování lidských práv a solidarity, zejména s těmi nejchudšími a nejzranitelnějšími.
- 127.** Znovu potvrzujeme svůj závazek, pokud jde o způsoby provádění vyplývající z Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030 a akčního programu z Addis Abeby o financování rozvoje.
- 128.** Budeme vybízet Program OSN pro lidská sídla, další programy Organizace spojených národů a agentury a další zúčastněné strany, aby v úzké spolupráci s členskými státy, orgány místní veřejné správy, hlavními skupinami a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami i s využitím odborníků, vypracovaly podložené a praktické pokyny pro uplatňování Nové agendy pro města a městského rozměru cílů udržitelného rozvoje. Navazujeme na odkaz konference Habitat III a poučení získané v rámci přípravného procesu, včetně regionálních a tematických setkání. V této souvislosti bereme na vědomí mimo jiné cenný příspěvek kampaně „World Urban Campaign“, partnerů Valného shromáždění pro konferenci Habitat III a sítě „Global Land Tool Network“.
- 129.** Vyzýváme Program OSN pro lidská sídla, aby nadále rozvíjel své normativní znalosti a aby orgánům národní, oblastní a místní veřejné správy napomáhal při budování kapacit a poskytoval nástroje ke koncipování, plánování a řízení udržitelného rozvoje měst.
- 130.** Jsme si vědomi, že udržitelný rozvoj měst řízený politikami či strategiemi rozvoje měst vyžaduje integrované rámce financování podporované příznivým prostředím na všech úrovních. Uznáváme, že je důležité zajistit, aby byly všechny finanční prostředky financování pevně zasazeny do souvislých politických rámců případných procesů fiskální decentralizace a aby byly na všech úrovních vyvíjeny přiměřené kapacity.
- 131.** Podporujeme kontextové přístupy k financování urbanizace a v posilování kapacit finančního řízení na všech úrovních veřejné správy a přijetí specifických nástrojů a mechanismů potřebných k dosažení udržitelného rozvoje měst, současně uznáváme, že každá země má odpovědnost především za vlastní hospodářský a sociální rozvoj.
- 132.** Abychom zlepšili podmínky financování rozvoje měst a otevřeli přístup k dalším zdrojům, budeme mobilizovat vnitřní zdroje a příjmy získané prostřednictvím udržení výhod urbanizace či přínosu a maximalizovaného dopadu veřejných a soukromých investic; současně uznáváme, že pro naši společnou snahu o udržitelný rozvoj měst, včetně provádění Nové agendy pro města, mají zásadní význam veřejné politiky a mobilizace a účinné využívání domácích zdrojů založené na zásadě odpovědnosti všech zemí.
- 133.** Vyzýváme podniky, aby při řešení problémů udržitelného rozvoje v městských oblastech uplatňovaly svou tvořivost a inovace, současně uznáváme, že soukromé podnikání, investice a inovace jsou hlavní hybnou silou produktivity, růstu podporujícího sociální začleňování a tvorby pracovních míst a že soukromé investice, zejména zahraniční přímé investice, jsou společně se stabilním mezinárodním finančním systémem základními prvky v rámci úsilí o rozvoj.

- 134.** Budeme podporovat tvorbu vhodných politik a přiměřených kapacit, které umožní orgánům oblastní a místní veřejné správy evidovat a rozšířit svou potenciální příjmovou základnu, například prostřednictvím víceúčelových katastrů, místních daní, úhrad a poplatků za služby v souladu s národními politikami, a současně zajistí, aby se tato opatření nepřiměřeně nedotkla žen a dívek, dětí a mládeže, starších osob, osob se zdravotním postižením, původních obyvatel a místních komunit či chudých domácností.
- 135.** Budeme podporovat spolehlivé a transparentní systémy převodů financí z prostředků národních vlád orgánům oblastní a místní veřejné správy na základě jejich potřeb, priorit, funkcí, pověření, případně výkonnostních pobídek, a to s cílem poskytnout jim přiměřené, včasné a předvídatelné zdroje a posílit jejich vlastní možnosti zvyšování příjmů a řízení výdajů.
- 136.** Budeme podporovat rozvoj vertikálních a horizontálních modelů rozdělení finančních prostředků, abychom snížili nerovnosti v rámci území krajů, v městských centrech a mezi městskými a venkovskými oblastmi a abychom podpořili integrovaný a vyvážený územní rozvoj. V této souvislosti zdůrazňujeme, že je důležité zlepšit transparentnost údajů o výdajích a přidělování zdrojů, což je jeden z nástrojů hodnocení pokroku v úsilí o dosažení rovnosti a prostorové integrace.
- 137.** Budeme podporovat osvědčené postupy při udržení hodnoty a sdílení zisků z nárůstu hodnoty pozemků a nemovitostí, k nimž došlo v důsledku procesů rozvoje měst, infrastrukturních projektů a veřejných investic. Mohou být případně přijata opatření, která zabrání, aby se využití nárůstu hodnoty omezilo výhradně na soukromou sféru, a budou předcházet spekulacím s pozemky a nemovitostmi, jako například fiskální politiky založené na zisku. Posílíme vazby mezi daňovými systémy, plánováním rozvoje měst a nástroji pro řízení měst, včetně předpisů regulujících trh s pozemky. Budeme usilovat, aby získávání finančních prostředků prostřednictvím pozemků nevedlo k neudržitelnému využívání a neudržitelné spotřebě půdy.
- 138.** Budeme podporovat orgány oblastní a místní veřejné správy při zavádění transparentních a odpovědných nástrojů kontroly výdajů určených k hodnocení potřebnosti a dopadů místních investic a projektů, které se budou případně zakládat na legislativní kontrole a účasti veřejnosti, za účelem otevřených a spravedlivých výběrových řízení, mechanismů zadávání veřejných zakázek a spolehlivého plnění rozpočtu, stejně jako preventivních protikorupčních opatření na podporu integrity, odpovědnosti, účinného řízení a přístupu k veřejnému majetku a půdě v souladu s národními politikami.
- 139.** Budeme podporovat tvorbu spolehlivých právních a regulačních rámců pro udržitelné státní a obecní úvěry na základě udržitelného řízení dluhu, které budou založené na odpovídajících příjmech a kapacitách prostřednictvím místní bonity, případně i rozšířené udržitelné trhy s obecními dluhy. Zvážíme vytvoření vhodných finančních zprostředkovatelů pro financování rozvoje měst, jako jsou regionální, národní, oblastní či místní rozvojové fondy nebo rozvojové banky, včetně sdílených finančních mechanismů, které mohou podnítit veřejné i soukromé, národní i mezinárodní financování. Budeme usilovat o prosazování mechanismů zmírnění rizika, jako je např. Multilaterální agentura pro investiční záruky, při řízení měnového rizika, s cílem snížit investiční náklady a podnítit účast soukromého sektoru a domácností na udržitelném rozvoji a posilování odolnosti měst, včetně přístupu k mechanismům přenosu rizika.
- 140.** Budeme podporovat tvorbu vhodných a cenově dostupných produktů na financování bydlení a budeme podporovat účast nejrůznějších multilaterálních finančních institucí, regionálních rozvojových bank a rozvojových finančních institucí, a přitom vybízet agentury pro spolupráci, věřitele a investory ze soukromého sektoru, družstva, mikrofinanční bankovní instituce, věřitele obecně, aby investovali do cenově dostupného a přírůstkového bydlení ve všech jeho podobách.
- 141.** Zvážíme rovněž vytvoření fondů městské a územní dopravní infrastruktury a sítí na národní úrovni, které budou založeny na různých zdrojích financování, a to od veřejných grantů po příspěvky od jiných veřejných subjektů a soukromého sektoru tak, aby byla zajištěna koordinace mezi zúčastněnými stranami a zásahy, jakož i jejich odpovědnost.
- 142.** Vyzýváme mezinárodní multilaterální finanční instituce, regionální rozvojové banky, rozvojové finanční instituce a agentury pro spolupráci, aby poskytovaly finanční podporu, a to i s využitím inovativních finančních mechanismů, na programy a projekty provádění Nové agendy pro města,

zejména v rozvojových zemích.

143. Podporujeme přístup k různým mnohostranným fondům, jako jsou např. Zelený fond pro změnu klimatu, Světový fond životního prostředí, Adaptační fond Kjótského protokolu, fondy pro investice v oblasti klimatu, aby byly zajištěny prostředky pro plány, politiky, programy a opatření orgánů oblastní a místní veřejné správy na přizpůsobení se změně klimatu a zmírňování této změny v rámci schválených postupů. Budeme případně spolupracovat s regionálními a místními finančními institucemi na vytvoření infrastruktur financování změny klimatu a vhodných mechanismech pro identifikaci finančních nástrojů, které dokážou v souladu se všemi národními rámci zajistit fiskální udržitelnost a udržitelnost dluhu na všech úrovních veřejné správy.
144. Budeme zkoumat a vyvíjet proveditelná řešení pro oblast klimatu a rizik katastrof ve městech a lidských sídlech, a to i prostřednictvím spolupráce s pojišťovacími a zajišťovacími institucemi a dalšími příslušnými zúčastněnými stranami, týkající se investic do městské a metropolitní infrastruktury, budov a dalšího majetku měst, stejně jako investic určených na zajištění přístřeší a hospodářských potřeb místních obyvatel.
145. Budeme podporovat využívání mezinárodních veřejných financí, včetně např. Oficiální rozvojové pomoci (ODA), které podníká další mobilizaci prostředků ze všech dostupných zdrojů, veřejných i soukromých, pro udržitelný rozvoj měst a územní rozvoj, včetně zmírnění rizik pro potenciální investory; současně uznáváme, že mezinárodní veřejné finance významným způsobem doplňují úsilí zemí o mobilizaci veřejných prostředků na domácím trhu, a to zejména v případě nejchudších a nejzranitelnějších zemí s omezenými domácími zdroji.
146. Budeme rozšiřovat možnosti pro třístrannou regionální a mezinárodní spolupráci sever-jih a jih-jih, stejně jako případnou oblastní, decentralizovanou spolupráci mezi jednotlivými městy, s cílem přispět k udržitelnému rozvoji měst, budování kapacit a podpoře výměny osvědčených řešení v oblasti rozvoje měst a vzájemného učení na všech úrovních a všemi příslušnými subjekty.
147. Budeme prosazovat mnohostranný přístup k budování kapacit, který řeší schopnost různých zúčastněných stran a institucí na všech úrovních veřejné správy a kombinuje individuální, společenské i institucionální kapacity za účelem formulování, provádění, zlepšování, řízení, monitorování a vyhodnocování veřejných politik udržitelného rozvoje měst.
148. Budeme prosazovat posílení kapacity orgánů národní, oblastní a místní veřejné správy, včetně případných sdružení orgánů místní veřejné správy, aby ve spolupráci se ženami a dívkami, dětmi a mládeží, staršími osobami a osobami se zdravotním postižením, původními obyvateli a místními komunitami a osobami ve zranitelném postavení, stejně jako s občanskou společností, akademickou obcí a výzkumnými institucemi formulovaly procesy organizační a institucionální správy, které jim umožní účinně se podílet na rozhodování v oblasti rozvoje měst a územního rozvoje.
149. Budeme podporovat úlohu sdružení orgánů místní veřejné správy při zajišťování a realizaci budování kapacit, přičemž budeme uznávat – a případně i posílíme – jejich zapojení do národních konzultací týkajících se politik a priorit rozvoje měst, jakož i jejich spolupráci s orgány oblastní a místní veřejné správy, spolu s občanskou společností, soukromým sektorem, profesními institucemi, akademickou obcí a výzkumnými institucemi a jejich stávajícími sítěmi v rámci provádění programů na budování kapacit prostřednictvím vzájemného učení, účelových partnerství a různých forem spolupráce, jako např. spolupráce mezi obcemi, na globální, regionální, národní, oblastní či místní úrovni, včetně vytváření sítí praktikujících odborníků a postupů propojení mezi vědou a politikou.
150. Zdůrazňujeme potřebu posílené spolupráce a výměny znalostí v oblasti vědy, techniky a inovací v zájmu udržitelného rozvoje měst v plném souladu, v koordinaci a součinnosti s procesy mechanismu pro budování kapacit a technickou pomoc „Technology Facilitation Mechanism“ vytvořeného v rámci akčního programu z Addis Abeby a zahájeného v rámci Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030.
151. Budeme podporovat programy budování kapacit, jejichž cílem bude pomoci orgánům oblastní a místní veřejné správy v oblasti finančního plánování a řízení, budou se opírat o institucionální koordinaci na všech úrovních, včetně opatření v oblasti ochrany životního prostředí a boje proti korupci, což zahrnuje transparentní a nezávislé postupy mimo jiné v oblasti dohledu, účetnictví, zadávání veřejných zakázek, vykazování, auditu a monitorování s cílem přezkoumat fungování orgánů oblastní a místní veřejné správy a plnění platných požadavků, se zvláštním zřetelem k otázkám věku či

rovnosti žen a mužů, přípravě rozpočtu a zlepšení a digitalizaci účetních postupů a záznamů s cílem prosazovat zavádění přístupů založených na výsledcích a vybudovat střednědobé až dlouhodobé administrativní a technické kapacity.

152. Budeme podporovat programy budování kapacit na využívání zákonných nástrojů na získávání příjmů z pozemků a nástrojů financování, jakož i využívání trhu s nemovitostmi ze strany tvůrců politik a místních veřejných činitelů zaměřené na právní a ekonomické základy mechanismu „udržení hodnoty“, včetně kvantifikace, udržení a distribuce přírůstků hodnoty pozemků.
153. Budeme prosazovat systematické využívání případných vícestanných partnerství v procesu rozvoje měst a budeme vytvářet jednoznačné a transparentní politiky, finanční a administrativní rámce a postupy, stejně jako pokyny pro plánování vícestanných partnerství.
154. Jsme si vědomi významného příspěvku dobrovolných iniciativ spolupráce, partnerství a koalic, které plánují zahájit a zlepšit provádění Nové agendy pro města, přičemž zdůrazňujeme osvědčené postupy a inovativní řešení, včetně podpory koprodukčních sítí mezi orgány oblastní veřejné správy, místní veřejné správy a dalšími zúčastněnými stranami.
155. Budeme podporovat iniciativy na budování kapacit, jejichž cílem je posílit a upevnit dovednosti a schopnosti žen a dívek, dětí a mládeže, starších osob a osob se zdravotním postižením, původních obyvatel a místních komunit, jakož i osob ve zranitelném postavení při utváření procesů správy věcí veřejných, jejich zapojení do dialogu a podporu a ochranu lidských práv či boj proti diskriminaci s cílem zajistit jejich účinnou účast v rozhodování v oblasti rozvoje měst a územního rozvoje.
156. Budeme podporovat rozvoj národních politik v oblasti systémů informačních a komunikačních technologií a strategií elektronické veřejné správy, jakož i nástrojů digitální veřejné správy zaměřených na občany, které budou využívat technologických inovací, včetně programů budování kapacit, s cílem zpřístupnit informační a komunikační technologie veřejnosti, včetně žen a dívek, dětí a mládeže, osob se zdravotním postižením, starších osob a osob ve zranitelném postavení, jež jim umožní rozvíjet a vykonávat svou občanskou odpovědnost, posílit účast a podpořit odpovědnou správu věcí veřejných, jakož i zvýšit efektivitu. Budeme podporovat využívání digitálních platform a nástrojů, včetně geoprostorových informačních systémů, v zájmu zlepšení dlouhodobého integrovaného plánování měst a územního plánování a koncepce, správy pozemků a hospodaření s půdou a přístupu k městským a metropolitním sítím.
157. Budeme podporovat vědu, výzkum a inovace, včetně zaměření na sociální, technologické a digitální inovace a inovace založené na přírodě, stabilní propojení mezi vědou a politikou v plánování rozvoje měst a územním plánováním v rámci přípravy politik, jakož i institucionalizované mechanismy pro sdílení a výměnu informací, znalostí a zkušeností, včetně sběru, analýzy, normalizace a šíření geograficky založených, v rámci komunity shromážděných, vysoce kvalitních, včasných a spolehlivých údajů, členěných podle příjmu, pohlaví, věku, rasy, etnického původu, migračního statusu, zdravotního postižení, zeměpisné polohy a dalších vlastností významných v daných národních, oblastních či místních podmínkách.
158. Posílíme kapacity v oblasti dat a statistických údajů na národní, oblastní i místní úrovni, abychom mohli účinně sledovat pokrok dosažený při provádění udržitelných politik a strategií rozvoje měst a mohli zajistit informované rozhodování a dostatečné hodnocení. Postupy sběru dat pro provádění, monitorování a přezkum Nové agendy pro města by měly být především založeny na oficiálních národních, oblastních a místních zdrojích údajů a případně i na dalších zdrojích, a měly by být otevřené, transparentní a měly by splňovat požadavky respektování práva na soukromí a veškeré povinnosti a závazky v oblasti lidských práv. Pokrok v dosažení celosvětové definice měst a lidských sídel založené na lidech by mohl tomuto úsilí napomoci.
159. Budeme podporovat úlohu a posilování kapacit orgánů národní, oblastní a místní veřejné správy pro sběr údajů, mapování, analýzu a šíření, jakož i pro prosazování správy založené na průkazných faktech společně znalostní základny využívající jak celosvětově srovnatelných údajů, tak údajů získaných na místní úrovni, a to i prostřednictvím sčítání lidu, průzkumů o domácnostech, registrů obyvatelstva, procesů monitorování komunit a dalších příslušných zdrojů, členěných podle příjmu, pohlaví, věku, rasy, etnického původu, migračního statusu, zdravotního postižení, zeměpisné polohy a dalších vlastností významných v daných národních, oblastních či místních podmínkách.

160. Budeme podporovat vznik, prosazování a posilování otevřených, uživatelsky vstřícných a participativních datových platforem využívajících dostupné technologické a sociální nástroje pro přenos a sdílení znalostí mezi orgány národní, oblastní a místní veřejné správy a příslušnými zúčastněnými stranami, včetně nestátních subjektů a osob s cílem posílit účinné plánování a řízení rozvoje měst, účinnost a transparentnost prostřednictvím elektronické veřejné správy, asistovaných přístupů k informačním a komunikačním technologiím a správy geoprostorových informací.

C. NÁSLEDNÉ SLEDOVÁNÍ A PŘEZKUM

161. Budeme provádět pravidelné následné sledování a přezkum Nové agendy pro města způsobem, který zajistí soudržnost na národní, regionální i globální úrovni, s cílem sledovat pokrok, hodnotit dopad a zajistit její účinné a včasné provádění, odpovědnost před občany a transparentnost způsobem podporujícím začleňování.
162. Podporujeme dobrovolné, otevřené, inkluzivní, víceúrovňové, participační a transparentní následné sledování a přezkum Nové agendy pro města vycházející z iniciativy jednotlivých zemí. Je třeba brát v úvahu příspěvky národní, oblastní a místní úrovně veřejné správy a doplnit je o příspěvky systému Organizace spojených národů, regionálních a oblastních organizací, hlavních skupin a příslušných zúčastněných stran, a mělo by se jednat o trvalý proces zaměřený na vytváření a posilování partnerství mezi všemi zúčastněnými stranami a podporování výměny osvědčených řešení v oblasti rozvoje měst a vzájemného učení.
163. Jsme si vědomi významu místních orgánů veřejné správy jako aktivních partnerů v procesu následného sledování a přezkumu Nové agendy pro města na všech úrovních a vyzýváme je, aby společně s orgány národní, případně oblastní veřejné správy vypracovaly proveditelné mechanismy následného sledování a přezkumu na místní úrovni, mimo jiné i prostřednictvím příslušných sdružení a odpovídajících platforem. V případě potřeby jejich kapacity v tomto ohledu posílíme.
164. Zdůrazňujeme, že následné sledování a přezkum Nové agendy pro města musí být účinně propojen s následným sledováním a přezkumem Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030, aby byla zajištěna koordinace a soulad v jejich provádění.
165. Znovu stvrzujeme úlohu a odbornost Programu OSN pro lidská sídla (UN-Habitat) v rámci jeho mandátu, který tvoří opěrný bod úsilí v oblasti udržitelné urbanizace a lidských sídel ve spolupráci s dalšími subjekty systému Organizace spojených národů, přičemž jsme si vědomi vazby mezi udržitelnou urbanizací a udržitelným rozvojem, snižováním rizika katastrof či úsilím v oblasti změny klimatu a dalšími oblastmi.
166. Vyzýváme Valné shromáždění Organizace spojených národů, aby požádalo generálního tajemníka, aby s využitím dobrovolných vstupů jednotlivých zemí a příslušných regionálních a mezinárodních organizací předkládal každé čtyři roky zprávu o pokroku při provádění Nové agendy pro města s tím, že první zpráva by měla být předložena na 72. zasedání.
167. Tato zpráva bude obsahovat kvalitativní a kvantitativní analýzu pokroku v provádění Nové agendy pro města a mezinárodně dohodnutých cílů a záměrů v oblasti udržitelné urbanizace a lidských sídel. Tato analýza se bude vztahovat k činnosti orgánů národní, oblastní a místní veřejné správy, Programu OSN pro lidská sídla, dalších příslušných subjektů systému Organizace spojených národů, zúčastněných stran podporujících provádění Nové agendy pro města a zpráv řídicí rady Programu OSN pro lidská sídla. Tato zpráva by měla případně v rozsahu, v jakém je to možné, zahrnovat vstupy vícestranných organizací a procesů, občanské společnosti, soukromého sektoru a akademické obce. Měla by vycházet ze stávajících platforem a procesů, jako např. ze Světového fóra pro města, které svolává Program OSN pro lidská sídla UN-Habitat. Zpráva by měla zabránit zdvojení a reagovat na místní, oblastní a celostátní okolnosti a právní předpisy, kapacity, potřeby a priority.
168. Přípravu této zprávy bude koordinovat Program OSN pro lidská sídla v úzké spolupráci s dalšími příslušnými subjekty systému Organizace spojených národů tak, aby byl zajištěn inkluzivní proces koordinace v rámci celého systému Organizace spojených národů. Tato zpráva bude předložena

Valnému shromáždění prostřednictvím Ekonomické a sociální rady¹. Tato zpráva se rovněž promítne v do politického fóra na vysoké úrovni pro udržitelný rozvoj pořádaného pod záštitou Valného shromáždění s cílem vytvořit vazbu soudržnosti, koordinace a spolupráce s následným sledováním a přezkumem Agendy pro udržitelný rozvoj do roku 2030.

- 169.** Budeme nadále pokračovat v posilování mobilizace prostřednictvím partnerství, prosazování zájmů a zvyšování povědomí o provádění Nové agendy pro města pomocí stávajících iniciativ, jako např. Světový den lidských sídel a Světový den měst, i zvažovat vytváření nových iniciativ určených k mobilizaci a získání podpory občanské společnosti, občanů a příslušných zúčastněných stran. Bereme na vědomí, že je důležité zapojit do provádění následného sledování a kontroly Nové agendy pro města sdružení orgánů oblastní a místní veřejné správy zastoupených na Světovém shromáždění orgánů místní a regionální veřejné správy.
- 170.** Znovu stvrzujeme rezoluce Valného shromáždění A/RES/51/177, A/RES/56/206, A/RES/67/216, A/RES/68/239 a A/RES/69/226; stejně jako další příslušné rezoluce, včetně A/RES/31/109 a A/RES/32/162. Znovu zdůrazňujeme, že je důležité, aby hlavní sídlo Programu OSN pro lidská sídla bylo v Nairobi.
- 171.** Zdůrazňujeme význam Programu OSN pro lidská sídla vzhledem k jeho úloze v rámci systému Organizace spojených národů, který je opěrným bodem úsilí v oblasti udržitelné urbanizace a lidských sídel, včetně následného sledování a kontroly Nové agendy pro města ve spolupráci s dalšími subjekty systému Organizace spojených národů.
- 172.** S ohledem na Novou agendu pro města a ve snaze zvýšit účinnost Programu OSN pro lidská sídla žádáme, aby generální tajemník předložil na 71. zasedání Valného shromáždění nezávislé hodnocení Programu OSN pro lidská sídla založené na průkazných faktech. Výsledkem tohoto hodnocení bude zpráva obsahující doporučení ke zvýšení účelnosti, účinnosti, odpovědnosti a dohledu nad Programem OSN pro lidská sídla a v tomto ohledu by měla obsahovat analýzu:
- normativního a funkčního mandátu Programu OSN pro lidská sídla
 - struktury řízení Programu OSN pro lidská sídla pro účinnější, odpovědnější a transparentnější rozhodování, zvážení alternativ, včetně zevšeobecnění členství v řídicí radě
 - činnost, kterou Program OSN pro lidská sídla odvedl společně s orgány národní, oblastní a místní veřejné správy a s příslušnými zúčastněnými stranami s cílem využít plného potenciálu partnerství
 - finanční způsobilost Programu OSN pro lidská sídla.
- 173.** Rozhodli jsme se uspořádat dvoudenní zasedání Valného shromáždění na vysoké úrovni, které svolal předseda Valného shromáždění během 71. zasedání, za účelem projednání účinného provádění Nové agendy pro města a stanoviska Programu OSN pro lidská sídla v tomto ohledu. Na setkání se bude mimo jiné jednat o osvědčených postupech, příkladech úspěšné realizace a opatřeních obsažených ve zprávě. Shnutí schůzky bude sloužit jako vstup pro 72. zasedání Druhého výboru k posouzení opatření, která mají být přijata s ohledem na doporučení obsažená v nezávislém hodnocení ve výročním usnesení podle příslušného bodu jednání.
- 174.** Vyzýváme Valné shromáždění, aby zvážilo konání čtvrté konference Organizace spojených národů o bydlení a udržitelném rozvoji měst v roce 2036 v rámci obnoveného politického odhodlání posoudit a upevnit pokrok Nové agendy pro města.
- 175.** Požadujeme, aby generální tajemník ve své čtvrtletní zprávě, kterou má předložit podle bodu 166 výše v roce 2026, vypracoval přehled dosaženého pokroku a problémů, kterým čelí provádění Nové agendy pro města od jejího přijetí, a stanovil další opatření k jejich řešení.

¹ Tato zpráva by měla nahradit zprávu generálního tajemníka Ekonomické a sociální Radě o koordinovaném provádění programu Habitat. Tato zpráva by se rovněž měla stát součástí zprávy, jejíž předložení po generálním tajemníkovi požaduje Valné shromáždění ve svém usnesení pod příslušným bodem jednání, a nikoli další dodatečnou zprávou.